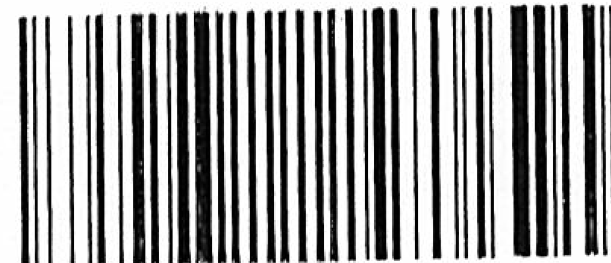

Складальнікі: к.т.н., дацэнт Буяшоў В.П., к.
Грынцэвіч Т.І., ст.выкладчыкі:
Буяшова Г.В., Гурновіч А.Б., Засінец Г.С.,
Кудзельнікава С.М., Навадворская Т.А.,
Плюшко А.П., к.ф.н., выкладчык Піцірымава Ж.С.

Руска - беларускі
тлумачальны тэрміналагічны слоўнік
для студэнтаў аграрна-тэхнічнага
профілю

Адказны за выпуск Белый В.У.

Падпісана да друку 31.I.1996г. Фармат 60х84 1/16.Ум.фіз.л. 4,0.
Ум.друк.л. 3,7. Вуч.-выд.л. 3,9. Зак. 194. Тыраж 100. Бясплатна.

Надрукавана на ратапрынце БАТУ. Мінск, пр.Ф.Скарыны, 99,к.2.

*Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання
Рэспублікі Беларусь*

Беларускі аграрны тэхнічны універсітэт

**Кафедра беларускай і
рускай моў**

РУСКА-БЕЛАРУСКІ ТЛУМАЧАЛЬНЫ ТЭРМІНАЛАГІЧНЫ СЛОЎНІК

для студэнтаў аграрна-тэхнічнага профілю

Мінск-1996

Дадзены слоўнік прызначаны для студэнтаў ВНУ і навучэнцаў тэхнікумаў аграрна-тэхнічнага профілю.

Ён змяшчае тэрміны і тэрміналагічныя словазлучэнні, якія абслугоўваюць аграрна-тэхнічныя дысцыпліны. Галоўным крытэрыем адбору лексікі для слоўніка з"яўляецца яе ўжывальнасць у падручніках і дапаможніках па такіх дысцыплінах, як "Сельгасмашыны", "Трактары і аўтамабілі" і інш.

Пры ўключэнні тэрміна ў слоўнік улічвалася не толькі частата ўжывання ў вучэбным матэрыяле, але і важнасць перададзенага ім паняцця ў сістэме вызначанай дысцыпліны, практычная неабходнасць таго ці іншага тэрміна або тэрміналагічнага словазлучэння.

Мэта дадзенага слоўніка - дапамагчы студэнтам навучыцца разумець і скарыстоўваць рускую і беларускую навукова-тэхнічную тэрміналогію і авалодаць асновамі сваёй спецыяльнасці.

Слоўнік разгледжаны на пасяджэнні метадычнага савета факультэта гуманітарызацыі і рэкамендаваны да выдання на ратапрынце БАТУ.

Пратакол № 1 ад " 28 " лістапада 1995 г.

Складальнікі : к.т.н., дацэнт Буяшоў В.П., к.ф.н., дацэнт Грыцэвіч Т.І., ст. выкладчыкі: Баландзіна Л.В., Буяшова Г.В., Гурновіч А.Б., Засінец Г.С., Кудзельнікава С.М., Навадворская Т.А., Плюшко А.П., к.ф.н., выкладчык Піцірымава Ж.С.

АВТОЗАГРУЗЧИК СЕЯЛОК (ЗАУ - 3) - автомобиль, оборудованный устройством для загрузки семян и минеральных удобрений в сеялки. Некоторые загрузчики сеялок используют также для смешивания удобрений (СЗУ - 20).

АЎТАЗАГРУЗЧЫК СЕЯЛАК - аўтамабіль, абсталяваны ўстройствам для загрузкі насення і мінеральных удабрэнняў у сеялкі. Некаторыя загрузчыкі сеялак выкарыстоўваюць таксама для змешвання ўдабрэнняў.

АВТОМАТ - устройство (или совокупность устройств), выполняющее по заданной программе без непосредственного участия человека все операции в процессах получения, преобразования, передачи и распределения (использования) энергии, материалов и информации.

АЎТАМАТ - устройства (або сукупнасць устройстваў), якое выконвае па зададзенай праграме без непасрэднага ўдзелу чалавека ўсе аперацыі ў працэсах здабывання, ператварэння, перадачы і размеркавання (выкарыстання) энергіі, матэрыялаў і інфармацыі.

АВТОМАТИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ - процесс управления объектом, при которой операции, обеспечивающие достижение заданной цели управления, выполняются системой, функционирующей без вмешательства человека в соответствии с заранее заданным алгоритмом.

АЎТАМАТЫЧНАЕ КІРАВАННЕ - працэс кіравання аб"ектам, пры якім аперацыі, што забяспечваюць дасягненне зададзенай мэты кіравання, выконваюцца сістэмай, якая функцыяніруе без умяшання чалавека ў адпаведнасці з загадзя зададзеным алгарытмам.

АВТОМОБИЛЕРАЗГРУЗЧИК (ГУАР - 15) - устройство для выгрузки сыпучих грузов (зерна) из кузовов грузовых автомобилей. Используют на комплексах зерноочистительно-сушильных (КЗС-20).

АЎТАМАБІЛЕРАЗГРУЗЧЫК - устройства для выгрузкі сыпучых грузаў (збожжа) з кузаваў грузавых аўтамабіляў. Выкарыстоўваюць на комплексах зернеачышчальна-сушыльных.

АВТОМОБИЛЬ - транспортная безрельсовая машина на колесном ходу, приводимая в движение собственным двигателем.

АЎТАМАБІЛЬ - транспартная бязрэйкавая машына на колавым хаду, якая прыводзіцца ў рух уласным рухавіком.

АВТОСЦЕПКА - устройства для автоматического сцепления или навешивания с.-х. машин с трактором.

АЎТАСЧЭПКА - устройства для аўтаматычнага счаплення або навешвання с.-г. машын з трактарам.

АГРЕГАТ - 1. машинный агрегат - укрупненный унифицированный элемент машины (двигатель, насос), обладающий полной взаимозаменяемостью и выполняющий определенные функции в технологическом процессе. 2.механическое соединение нескольких машин, работающих в комплексе (РВК-3,6-почвообрабатывающий комбинированный агрегат состоит из рыхлителя, выравнивателя, катка и агрегатируется с трактором).

АГРЭГАТ - 1. машынны агрэгат - узбуйнены, уніфікаваны элемент машыны (рухавік, помпа), які валодае поўнай узаемазамяняльнасцю і выконвае пэўныя функцыі ў тэхналагічным працэсе. 2. механічнае злучэнне некалькіх машын, якія

працуюць у комплексе (РВК-3,6-глебаапрацоўчы камбінаваны агрэгат складаецца з рыхліцеля,выраўноўвальніка, катка і агрэгатуецца з трактарам).

АГРОТЕХНИКА - технология земледелия, система приемов возделывания с.-х. культур. Задача агротехники - обеспечить высокий урожай при минимальных затратах труда и средств на единицу получаемой продукции.
АГРАТЭХНІКА - тэхналогія земляробства, сістэма прыемаў апрацоўкі с.-г. культур. Задача агратэхнікі - забяспечыць высокі ўраджай пры мінімальных затратах працы і сродкаў на адзінку атрыманай прадукцыі.

АККУМУЛЯТОР - устройство для накопления энергии с целью ее последующего использования. В зависимости от вида накапливаемой энергии различают гидравлические, пневматические, электрические аккумуляторы.
АКУМУЛЯТАР - устройства для збірання энергіі з мэтай яе далейшага выкарыстання. У залежнасці ад віду энергіі, што збіраецца, адрозніваюць гідраўлічныя, пнеўматычныя, электрычныя акумулятары.

АКСИАЛЬНО-ПОРШНЕВЫЙ НАСОС - насос с вращательным движением вала и возвратно-поступательным движением поршней. Применяются в гидропередачах в качестве гидронасоса или гидродвигателя.
АКСІЯЛЬНА-ПОРШНЕВАЯ ПОМПА - помпа з вярчальным рухам вала і зваротна-паступальным рухам поршняў. Выкарыстоўваюцца ў гідраперадачах у якасці гідрапомпы або гідрарухавіка.

АМОРТИЗАТОР - устройство для смягчения ударов в конструкциях машин.
АМАРТЫЗАТАР - устройства для змякчэння ўдараў у канструкцыях машын.

АЭРОЗОЛЬНЫЙ ГЕНЕРАТОР (АГ-УД-2) - машина для образования аэрозолей (газовая среда со взвешенными твердыми или жидкими частицами) механическим или термомеханическим способом. Применяют для защиты с.-х. культур от вредителей, скота и птицы от наружных паразитов.
АЭРАЗОЛЬНЫ ГЕНЕРАТАР - машына для стварэння аэразоляў (газавае асяроддзе з суспензаванымі цвердымі або вадкімі часцінкамі) механічным або тэрмамеханічным спосабам. Ужываюць для абароны с.-г. культур ад шкоднікаў, жывелы і птушкі ад вонкавых паразітаў.

БАЗА,- расстояние между передней и задней осями 2-осного автомобиля, трактора, самоходного комбайна, прицепа.
БАЗА - адлегласць паміж пярэдняй і задняй восямі 2-х воснага аўтамабіля, трактара, самаходнага камбайна, прычэпа.

БАЛАНСИРОВКА - уравновешивание механизмов, применяют главным образом для устранения вредного влияния динамических нагрузок, действующих на опоры быстровращающихся деталей с.-х. машин в результате их неуравновешенности (дисбаланса).
БАЛАНСІРОЎКА - ураўнаважванне механізмаў, выкарыстоўваюць галоўным чынам для таго, каб пазбавіцца ад шкоднага ўплыву дынамічных нагрузак, якія дзейнічаюць на апоры дэталяў с.-г. машын, што хутка круцяцца, у выніку іх неўраўнаважнасці (дысбалансу).

БАЛЛАСТ - груз, помещенный на с.- х. орудие (лущильник, борону) для увеличения глубины обработки.
БАЛАСТ - груз, які ўстанаўліваюць на с.- г. прыладу (лушчыльнік, барану) для таго, каб павялічыць глыбіню апрацоўкі.

БАРАБАН - деталь машин, механизмов, имеющая форму цилиндра
БАРАБАН - дэталь машын, механізмаў, якая мае форму цыліндра.

БАТАРЕЯ - несколько одинаковых приборов, устройств, объединенных в определенную систему для совместного действия (аккумуляторная батарея, дисковая батарея.)
БАТАРЭЯ - некалькі аднолькавых прыбораў, устройстваў, якія аб"яднаны ў пэўную сістэму для сумеснага дзеяння (акумулятарная батарэя, дыскавая батарэя).

БАШМАК - нижняя часть какого-либо устройства, служащая опорой на поверхность почвы. (Применяются в жатках, косилках, плугах.)
БАШМАК - ніжняя частка якого-небудзь устройства, якая служыць апорай на паверхні глебы. (Выкарыстоўваюцца ў жняярках, касілках плугах).

БЕЗОТКАЗНОСТЬ - свойство с.-х. машины сохранять работоспособность в течение некоторого времени или при выполнении определенного объема работы без вынужденных перерывов в заданных условиях эксплуатации.
БЕЗАДМОЎНАСЦЬ - уласцівасць с.- г. машын захоўваць працаздольнасць на працягу нейкага часу або пры выкананні пэўнага аб"ёму работы без вымушаных перапынкаў у зададзеных умовах эксплуатацыі.

БЕРМА - горизонтальная площадка (уступ) на откосах земляных каналов.
БЕРМА - гарызантальная пляцоўка (уступ) на адкосах земляных каналаў.

БЕСКОНТАКТНАЯ СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ - электромеханическая система автоматического управления, которая не содержит замыкающих и размыкающих контактов в электрических цепях.
БЕСКАНТАКТНАЯ СІСТЭМА КІРАВАННЯ - электрамеханічная сістэма аўтаматычнага кіравання, якая не змяшчае ў сабе замыкаючых і размыкаючых кантактаў у электрычных ланцугах.

БЕССТУПЕНЧАТАЯ ПЕРЕДАЧА - механизм для плавного изменения передаточного отношения. Бывают механические, электрические и гидравлические. Механические и гидравлические бесступенчатые передачи называются вариаторами.
БЕССТУПЕНЬЧАТАЯ ПЕРАДАЧА. - механізм для плаўнага змянення перададатачных адносін. Бываюць механічныя, электрычныя і гідраўлічныя. Механічныя і гідраўлічныя бесступеньчатыя перадачы маюць назву варыятараў

БИ... - составная часть сложных слов, указывающая на наличие двух предметов или признаков (биметалл).
БІ... - састаўная частка складаных слоў, якая паказвае на наяўнасць двух прадметаў або прыметаў (біметал).

БИЕНИЕ - отклонение от правильного взаимного расположения поверхностей вращающихся (колеблющихся) цилиндрических деталей машин. Различают радиальное и торцовое биение.

БІЦЦЁ - адхіленне ад правільнага ўзаемнага размяшчэння паверхняў вярчальных (вагальных) цыліндрычных дэталяў машын. Адрозніваюць радыяльнае і тарцовае біццё.

БОБИНА - вид паковки намотанной нити, тара, которая отличается от катушки отсутствием фланцев.

БАБІНА - від пакоўкі наматанай ніткі, тара, якая адрозніваецца ад шпулі адсутнасцю фланцаў.

БОЛТ - крепежная деталь, обычно цилиндрический стержень с шестигранной или квадратной головкой, снабженный на части длины резьбой, на которую навинчивается гайка.

БОЛТ - крапежная дэталь, звычайна цыліндрычны стрыжань з шасціграннай або квадратнай плешкай, забяспечаны на частцы даўжыні разьбой, на якую накручваецца гайка.

БОЛТОВОЕ СОЕДИНЕНИЕ - соединение деталей машин одним или несколькими болтами с гайками.

БАЛТОВАЕ ЗЛУЧЭННЕ - злучэнне дэталяў машын адным або некалькімі балтамі з гайкамі.

БОРОЗДОДЕЛ, БОРОЗДОДЕЛАТЕЛЬ, БОРОЗДОРЕЗ - с.-х. орудие с двухотвальным плужным рабочим органом для нарезки водоотводящих борозд при осушении переувлажненных участков и поливных борозд, по которым подводят воду при поливе с.-х. культур.

БАРАЗНАРЭЗ - с.-г. прылада з двухадвальным плужным рабочым органам для нарэзкі водаадводных разораў пры асушэнні пераўвільгатненых участкаў і паліўных барознаў, па якіх падводзяць ваду пры паліванні с.-г. культур.

БОРОНА - с.-х. орудие для мелкого рыхления почвы и ухода за посевами. Может быть прицепная, навесная и полунавесная. По типу рабочих органов бороны подразделяют на зубовые (БЗТС-1,0) и дисковые (БДТ-3,0).

БАРАНА - с.-г. прылада для мелкага рыхлення глебы і догляду за пасевамі. Можа быць прычапная, навясная і паўнавясная. Па тыпу рабочых органаў бароны падраздзяляюць на зубавыя і дыскавыя.

БОТВОУБОРОЧНАЯ МАШИНА (БМ-6Б, МБК-2,7) - с.-х. машина для предуборочного удаления ботвы сахарной свеклы, столовых и кормовых корнеплодов, картофеля. Осуществляет срезание и подачу ботвы в транспортное средство.

БАЦВІННЕЎБОРАЧНАЯ МАШЫНА - с.-г. машына для перадуборачнага адразання бацвіння цукровых буракоў, сталовых і кармавых караняплодаў, бульбы. Ажыццяўляе зразанне і падачу бацвіння ў транспартныя сродкі.

БРАНДСПОЙТ - металлический наконечник гибкого шланга. Предназначен для опрыскивания вручную молодых садов, одиноких деревьев, пожаротушения.

БРАНДСПОЙТ - металічны наканечнік гібкага шланга. Прызначаны для апырсквання ўручную маладых садоў, адзінокіх дрэваў, пажаратушэння.

БРЕЗЕНТ - плотная льняная, полульняная или хлопчато-бумажная ткань, вырабатываемая из толстой пряжи, пропитанная водоупорными и противогнилостными составами.

БРЫЗЕНТ - тоўстая льняная, паўільняная або баваўняная тканіна, выробленая з тоўстай пражы, прамочаная водатрывалымі і процігніласнымі саставамі.

БУЛЬДОЗЕР - объемное оборудование, монтируемое на гусеничном или колесном тракторе (а также сам трактор с таким оборудованием) для срезания, перемещения на небольшие (до 200 м) расстояния, разравнивания грунта и других сыпучих материалов.

БУЛЬДОЗЕР - здымнае абсталяванне, якое манціруецца на гусенічным або калёсным трактары (а таксама сам трактар з такім абсталяваннем) для зразання, перамяшчэння на невялікія (да 200 м) адлегласці, разраўноўвання грунта і іншых сыпучых матэрыялаў.

БУНКЕР - емкость для хранения сыпучих материалов (зерно, удобрения, семена).

БУНКЕР - ёмістасць для захавання сыпучых матэрыялаў (зерне, удабрэнні, насенне).

БУРТОУКРЫВЩИК (БН-100А) - с.-х. машина для укрытия землей буртов картофеля и корнеплодов. Имеет лемех для подрезания земли, крыльчатку, которая отбрасывает землю на расстояние до 10 м, и направляющий кожух.

БУРТАЎКРЫВАЛЬНІК - с.-г. машына для ўкрыцця зямлёй буртоў бульбы і караняплодаў. Мае лямеш для падразання зямлі, крыльчатку, якая адкідвае зямлю на адлегласць да 10 м, і накіравальны кажух.

ВАЛ - деталь машины, предназначенная для передачи крутящего момента вдоль своей осевой линии и в большинстве случаев для поддержания вращающихся вместе с ним других деталей, посредством которых валом воспринимается и передается крутящий момент.

ВАЛ - дэталь машыны, прызначаная для перадачы вярчальнага моманту ўздоўж сваёй восевай лініі і ў большасці выпадкаў для падтрымання іншых дэталяў, якія круцяцца разам з ім, пры дапамозе якіх валам успрымаецца і перадаецца вярчальны момант.

ВАЛ ОТБОРА МОЩНОСТИ (ВОМ) - механизм силовой передачи, при помощи которого часть мощности двигателя трактора, самоходного шасси передается для приведения в действие рабочих органов прицепных и навесных машин.

ВАЛ АДБОРУ МАГУТНАСЦІ (ВАМ) - механізм сілавой перадачы, пры дапамозе якога частка магутнасці рухавіка трактара, самаходнага шасі перадаецца для прывядзення ў рух рабочых органаў прычапных і навясных машын.

ВАЛЬЦЫ - рабочие органы кормоуборочных и других машин в виде гладких или рифленых цилиндров (вращающихся, как правило, в противоположных направлениях, пропуская массу между собой).

ВАЛЬЦЫ - рабочыя органы кармаўборачных і іншых машын у выглядзе гладкіх або рыфлёных цыліндраў (якія круцяцца, як правіла, у супрацьлеглых напрамках, прапускаючы масу паміж сабою).

ВАРИАТОР - то же, что бесступенчатая передача.

ВАРЫЯТАР - тое ж, што бесступеньчатая перадача.

ВЕДУЩИЙ МОСТ - агрегат трактора, автомобиля, самоходной с.-х. машины, служащий его опорой и передающий крутящий момент от двигателя к ведущим колесам.

ВЯДУЧЫ МОСТ - агрэгат трактара, аўтамабіля, самаходнай с.-г. машыны, які служыць яго апорай і передае вярчальны момант ад рухавіка да вядучых колаў.

ВЕНТИЛЬ ТРУБОПРОВОДНЫЙ - запорное приспособление для включения или выключения участка трубопровода, а также для регулирования подачи жидкости, газа или пара, движущихся по трубопроводу.
ВЕНТЫЛЬ ТРУБАПРАВОДНЫ - запорнае прыстасаванне для ўключэння або выключэння ўчастка трубапровода, а таксама для рэгулявання падачы вадкасці, газу або пары, якія рухаюцца па трубаправодзе.

ВЕНТИЛЯТОР - устройство, создающее избыточное давление воздуха для его перемещения при проветривании помещений, транспортирования аэросмесей по трубопроводам и т.д.
ВЕНТЫЛЯТАР - устройства, якое стварае залішні ціск паветра для яго перамяшчэння пры праветрыванні памяшканняў, транспартавання аэрасумесяў па трубаправодах і г.д.

ВЕНТИЛЯЦИЯ - регулируемый воздухообмен в помещениях; система мер для создания воздушной среды, благоприятной для здоровья человека, а также отвечающей требованиям технологического процесса, сохранения оборудования, материалов, продуктов и т.д.
ВЕНТЫЛЯЦЫЯ - рэгуліруемы паветраабмен у памяшканнях; сістэма мер для стварэння паветранага асяроддзя, спрыяльнага для здароўя чалавека, а таксама адпавядаючага патрабаванням тэхналагічнага працэсу, захавання абсталявання, матэрыялаў, прадуктаў і г.д.

ВЕРСТАК - рабочий стол с приспособлениями для закрепления обрабатываемых предметов, в ряде случаев также с механизированным инструментом и другой оснасткой.
ВАРШТАТ - рабочы стол з прыстасаваннямі для замацавання прадметаў, якія апрацоўваюцца, а ў шэрагу выпадкаў з механізіраваным інструментам і іншай аснасткай.

ВЕЯЛКА - простейшая с.-х. машина (ее часть) для выделения зерна из вороха, полученного после обмолота зерновых культур, очеса льна.
АРФА - прасцейшая с.- г. машына (яе частка) для выдзялення зерня з кучы, атрыманай пасля малацьбы зерневых культур, счэсвання лёну.

ВЗАИМОЗАМЕНЯЕМОСТЬ - свойство одних и тех же изделий (деталей, сборочных единиц), позволяющее устанавливать их в процессе сборки или заменять без предварительной подгонки при сохранении всех требований, предъявляемых к работе изделия в целом.
УЗАЕМАЗАМЯНЯЛЬНАСЦЬ - уласцівасць адных і тых жа вырабаў (дэталяў,зборачных адзінак), якая дазваляе ўстанаўліваць іх у працэсе зборкі або замяняць без папярэдняй падгонкі пры захаванні ўсіх патрабаванняў, якія прад"яўляюцца да работы вырабу ў цэлым.

ВИБРАТОР - устройство для получения механических колебаний, используемое самостоятельно, либо являющееся узлом вибрационной машины.
ВІБРАТАР - устройства для атрымання механічных хістанняў.Выкарыстоўваецца самастойна, або з"яўляецца вузлом вібрацыйнай машыны.

ВИБРАЦИЯ - механические колебания.
ВІБРАЦЫЯ - механічныя хістанні.

ВИНТ - деталь машины цилиндрической формы с винтовой поверхностью или деталь с винтовыми лопастями.
ШРУБА - дэталь машыны цыліндрычнай формы з шрубавай паверхняй або дэталь з шрубавымі лопасцямі.

ВИНТОВОЕ СОЕДИНЕНИЕ - разъемное неподвижное соединение деталей при помощи винтов, ввертываемых в резьбу в теле одной из деталей.
ШРУБАВАЕ ЗЛУЧЭННЕ - раздымнае нерухомае злучэнне дэталяў пры дапамозе шрубаў, укручаных у разьбу ў целе адной з дэталяў.

ВИНТОВОЙ КОНВЕЙЕР, ШНЕК - конвейер для непрерывного транспортирования насыпных грузов. Рабочий орган конвейера - винт, размещенный в желобе.
ШРУБАВЫ КАНВЕЕР, ШНЭК - канвеер для бесперапыннага транспартавання насыпных грузаў. Рабочы орган канвеера - шруба, змешчаная ў жолабе.

ВЛАЖНОСТЬ - содержание влаги в твердом теле, порошке, почве,зерне или газе.
ВІЛЬГОТНАСЦЬ - колькасць вільгаці ў цвердым целе, парашку, глебе, зерні або газе.

ВОДЯНАЯ РУБАШКА - полость, окружающая подверженные сильному нагреву элементы машин и оборудования (двигатели внутреннего сгорания).
ВАДЗЯНАЯ КАШУЛЯ - поласць, якая акружае падвергнутыя моцнаму нагрэву элементы машын і абсталявання (рухавікі ўнутранага згарання).

ВОЗДУХОВОД, ВОЗДУХОПРОВОД - трубопровод для перемещения воздуха, применяемый в системах вентиляции, кондиционирования воздуха, а также в технологических целях (удаление отходов, транспортирование сыпучих материалов).
ПАВЕТРАВОД, ПАВЕТРАПРАВОД - трубаправод для перамяшчэння паветра, які выкарыстоўваюць у сістэмах вентыляцыі, кандыцыяніравання паветра, а таксама ў тэхналагічных мэтах (выдаленне адыходаў, транспартаванне сыпучых матэрыялаў).

ВОЛОКУША (ВНК-11) - с.-х. орудие для выравнивания пашни перед посевом либо для подбора копен соломы и транспортирования их к месту скирдования.
ВАЛАКУША - с.-г. прылада для выраўноўвання раллі перад сяўбой або для падбору копаў саломы і транспартавання іх да месца сціртавання.

ВОРОХООЧИСТИТЕЛЬ (ОВС-25) - машина для первичной очистки свежеубранного зерна от крупных и легких примесей.
МЯКІНААЧЫШЧАЛЬНІК - машына для першаснай ачысткі свежаўбранага зерня ад буйных і лёгкіх прымесяў.

ВОСПРИНИМАЮЩИЙ ОРГАН, ЧУВСТВИТЕЛЬНЫЙ ЭЛЕМЕНТ - часть измерительного прибора или первичного измерительного преобразователя, с помощью которой воздействующая на элемент физическая величина преоб-

...уется в некоторую другую величину, удобную для последующего использования в измерительных или управляющих устройствах.

УСПРЫМАЮЧЫ ОРГАН, АДЧУВАЛЬНЫ ЭЛЕМЕНТ - частка вымяральнага прыбору або першаснага вымяральнага пераўтваральніка, з дапамогай якога фізічная велічыня, якая ўздзейнічае на элемент, пераўтвараецца ў нейкую іншую велічыню, зручную для наступнага выкарыстання ў вымяральных або кіруючых устройствах.

ВРАЩАТЕЛЬНОЕ ДВИЖЕНИЕ, ВРАЩЕНИЕ - один из простейших видов движения твердого тела.

ВЯРЧАЛЬНЫ РУХ, ВЯРЧЭННЕ - адзін з прасцейшых відаў руху цвёрдага цела.

ВРАЩАЮЩИЙ МОМЕНТ - мера внешнего силового воздействия на вращающееся тело, изменяющего угловую скорость вращения.

ВЯРЧАЛЬНЫ МОМАНТ - мера знешняга сілавога ўздзеяння на цела, якое верціцца, што змяняе вуглавую скорасць вярчэння.

ВТУЛКА - цилиндрическая деталь машины с осевым отверстием, в которое входит сопрягаемая деталь.

УТУЛКА - цыліндрычная дэталь машыны з восевай адтулінай, у якую ўваходзіць спалучаемая дэталь.

ВЫСАДКОПОСАДОЧНАЯ МАШИНА (ВПС-2,8) - с.-х. машина для посадки корней сахарной свеклы и моркови.

ВЫСАДКАПАСАДАЧНАЯ МАШЫНА - с.-г. машына для пасадкі каранёў цукровых буракоў і морквы.

ВЫСАЖИВАЮЩИЙ АППАРАТ - рабочий орган с.-х. машин для посадки рассады овощных культур, клубней картофеля, корней-маточников сахарной свеклы и т.д.

ВЫСАДЖВАЛЬНЫ АПАРАТ - рабочы орган с.-г. машын для пасадкі расады агародніны, клубняў бульбы, каранёў-матачнікаў цукровых буракоў і г.д.

ВЫСЕВАЮЩИЙ АППАРАТ - рабочий орган сеялок для высева семян с.-х. культур.

ВЫСЯВАЛЬНЫ АПАРАТ - рабочы орган сеялак для высявання насення с.-г. культур.

ГАБАРИТ - предельное внешнее очертание предметов, машин и агрегатов.

ГАБАРЫТ - гранічны знешні абрыс прадметаў, машын і агрэгатаў.

ГАЕЧНЫЙ КЛЮЧ - ручной инструмент для завинчивания и отвинчивания гаек и болтов.

ГАЕЧНЫ КЛЮЧ - ручны інструмент для закручвання і адкручвання гаек і балтоў.

ГАЙКА - деталь резьбового соединения или винтовой передачи, имеющая отверстие с резьбой.

ГАЙКА - дэталь разьбовага злучэння, або шрубавай перадачы, якая мае адтуліну з разьбой.

ГЕКТАР - допускаемая к применению наравне с единицами СИ в сельском хозяйстве внесистемная единица площади.

ГЕКТАР - дапушчальная для прымянення аднолькава з адзінкамі СІ ў сельскай гаспадарцы пазасістэмная адзінка плошчы.

ГЕНЕРАТОР - устройство, аппарат или машина, производящие какие-либо продукты (ацетиленовый, паро-, газогенераторы).

ГЕНЕРАТАР - устройства, апарат або машына, якія вырабляюць якія-небудзь прадукты (ацэтыленавы, пара-, газагенератары).

ГЕРМЕТИЗАЦИЯ (от имени легендарного египетского мудреца Гермеса Триждывеличайшего, которому приписывалось искусство прочной закупорки сосудов) - обеспечение непроницаемости стенок и соединений в машинах, кабинах или ёмкостях для жидкостей и газов.

ГЕРМЕТЫЗАЦЫЯ (ад імя легендарнага егіпецкага мудраца Гермеса Тройчынайвялікшага, якому прыпісвалася майстэрства трывалага закаркавання пасудзін) - забеспячэнне непранікальнасці сценак і злучэнняў у машынах, кабінах або ёмістасцях для вадкасцяў і газаў.

ГИБКИЙ ВАЛ - вал, обладающий большой жесткостью на кручение и малой на изгиб; служит для передачи крутящего момента между деталями, положение которых во время работы изменяется.

ГІБКІ ВАЛ - вал, які валодае вялікай жорсткасцю на кручэнне і малой на выгіб; служыць для перадачы круцільнага моманту паміж дэталямі, становішча якіх у час працы змяняецца.

ГИДРАВЛИЧЕСКАЯ НАВЕСНАЯ СИСТЕМА ТРАКТОРОВ - группа агрегатов для управления навесными, полунавесными и прицепными машинами.

ГІДРАЎЛІЧНАЯ НАВЯСНАЯ СІСТЭМА ТРАКТАРОЎ - група агрэгатаў для кіравання навяснымі, паўнавяснымі і прычапнымі машынамі.

ГИДРАВЛИЧЕСКАЯ ПЕРЕДАЧА - совокупность механизмов, позволяющая передавать механическую энергию (крутящий момент, усилие) от ведущего элемента к ведомому с помощью рабочей жидкости (масла).

ГІДРАЎЛІЧНАЯ ПЕРАДАЧА - сукупнасць механізмаў, якая дазваляе перадаваць механічную энергію (круцільны момант, намаганне) ад вядучага элемента да вядомага пры дапамозе рабочай вадкасці (масла).

ГИДРАВЛИЧЕСКИЙ УДАР - резкое повышение давления в трубопроводе с движущейся жидкостью при внезапном уменьшении скорости потока (при быстром перекрытии трубопровода).

ГІДРАЎЛІЧНЫ ЎДАР - рэзкае павышэнне ціску ў трубаправодзе з вадкасцю, якая рухаецца, пры раптоўным памяншэнні скорасці патоку (пры хуткім перакрыцці трубаправода).

ГИДРАВЛИЧЕСКИЙ УСИЛИТЕЛЬ - устройство для перемещения управляющих органов гидравлических исполнительных механизмов с одновременным усилением управляющего воздействия. Применяют в рулевых управлениях тракторов и самоходных комбайнах.

ГІДРАЎЛІЧНЫ ЎЗМАЦНЯЛЬНІК - устройства для перамяшчэння ўпраўляючых органаў гідраўлічных выканаўчых механізмаў з адначасовым узмацненнем кіруючага ўздзеяння. Прымяняюць у рулявых кіраваннях трактароў і самаходных камбайнах.

ГИДРОПЕРЕДАЧА ОБЪЕМНАЯ - гидравлическая передача, действие которой основано на использовании гидростатического напора жидкости.
ГІДРАПЕРАДАЧА АБ"ЁМНАЯ - гідраўлічная передача, дзеянне якой заснавана на выкарыстанні гідрастатычнага напору вадкасці.

ГИДРОПРИВОД МАШИН - совокупность источника энергии и устройства для её преобразования и транспортирования посредством рабочей жидкости к приводимой машине.
ГІДРАПРЫВОД МАШЫН - сукупнасць крыніцы энергіі і прыстасавання для яе пераўтварэння і перадачы пры дапамозе рабочай вадкасці да прыводзімай машыны.

ГИДРОЦИЛИНДР - объёмный гидравлический двигатель с поступательным движением выходного звена (плунжера, штока).
ГІДРАЦЫЛІНДР - аб"ёмны гідраўлічны рухавік з паступальным рухам выхаднога звяна (плунжэра, штока).

ГИПОИДНАЯ ПЕРЕДАЧА - винтовая зубчатая передача, осуществляемая коническими колесами со скрещивающимися осями, причем ось малого колеса смещена относительно оси большого колеса.
ГІПОІДНАЯ ПЕРАДАЧА - шрубавая зубчастая перадача, якая ажыццяўляецца канічнымі коламі са скрыжаванымі восямі, прычым вось малога кола перамешчана адносна восі вялікага кола.

ГЛАВНАЯ ПЕРЕДАЧА - зубчатый механизм трансмиссии автомобилей и других самоходных машин, передающий момент от двигателя на полуоси и увеличивающий тяговое усилие на ведущих колесах.
ГАЛОЎНАЯ ПЕРАДАЧА - зубчасты механізм трансмісіі аўтамабіляў і іншых самаходных машын, які перадае момант ад рухавіка на паўосі і павялічвае цягавае намаганне на вядучых колах.

ГЛУШИТЕЛЬ - устройство для снижения шума двигателей внутреннего сгорания.
ГЛУШЫЦЕЛЬ - устройства для зніжэння шуму рухавікоў унутранага згарання.

ГОРЕЛКА - устройство для образования смесей газообразного, жидкого или пылевидного топлива с воздухом или кислородом и подачи их к месту сжигания.
ГАРЭЛКА - устройства для ўтварэння сумесяў газападобнага, вадкага або пылападобнага паліва з паветрам або кіслародам і падачы іх да месца спальвання.

ГРАБЛИ (ГВР-6, ГП-14) - с.-х. машина для сгребания в валки свежескошенной или провяленной травы, ворошения травы в прокосах и оборачивания валков.
ГРАБЛІ (ГВР-6, ГП-14) - с.-г. машына для зграбання ў валкі свежаскошанай або правяленай травы, варушэння травы ў пракосах і пераварочвання валкоў.

ГРЕЙФЕР - грузозахватное приспособление с поворотными челюстями.
ГРЭЙФЕР - грузазахопнае прыстасаванне з паваротнымі сківіцамі.

ГРОХОТ - устройство для сортировки сыпучих материалов по крупности частиц просеиванием их через решетчатую поверхность. Применяется при разделении по классам крупности зерна, корнеклубнеплодов.
ГРОХАТ - устройства для сартавання сыпучых матэрыялаў па велічыні часцінак прасяваннем іх праз рашотчатую паверхню. Прымяняецца пры падзеле па класах буйнасці зерня, караняклубняплодаў.

ГРЯДИЛЬ - стальная продольная полоса рамы плуга, его корпуса или секции культиватора, к которой крепятся рабочие органы.
ДЫТАЛЬ - сталёвая падоўжная паласа рамы плуга, яго корпуса або секцыі культыватара, да якой прымацоўваюцца рабочыя органы.

ГУСЕНИЦА - замкнутая сплошная лента или цепь из шарнирно соединенных звеньев, применяется в гусеничном движителе.
ГУСЕНІЦА - замкнутая суцэльная стужка або ланцуг з шарнірна злучаных звёнаў, прымяняецца ў гусенічным рухачы.

ГУСЕНИЧНЫЙ ДВИЖИТЕЛЬ - движитель самоходных машин, принцип действия которого основан на непрерывном подкладывании гусениц под колеса машины, т.е. создании для колес бесконечного пути с сопротивлением движению значительно меньшим, чем на мягком грунте.
ГУСЕНІЧНЫ РУХАЧ - рухач самаходных машын, прынцып дзеяння якога заснаваны на безупынным падкладванні гусеніц пад колы машыны, інакш стварэнні для колаў бясконцага шляху з супраціўленнем руху значна меншым, чым на мяккім грунце.

ДАТЧИК - элемент измерительного, сигнального, регулирующего или управляющего устройства, преобразующий контролируемую величину в сигнал, удобный для измерения, передачи, хранения, регистрации и воздействия на управляемые процессы.
ДАТЧЫК - элемент вымяральнага, сігнальнага, рэгулюючага або кіруючага ўстройства, які пераўтварае велічыню, што кантралюецца, у сігнал, зручны для вымярэння, перадачы, захавання, рэгістрацыі і ўздзеяння на кіруючыя працэсы.

ДВИГАТЕЛЬ - машина, преобразующая какой-либо вид энергии в механическую работу.
РУХАВІК - машына, якая пераўтварае які-небудзь від энергіі ў механічную работу.

ДВИГАТЕЛЬ ВНУТРЕННЕГО СГОРАНИЯ (ДВС) - тепловой двигатель, внутри которого происходит сжигание топлива и преобразование части выделившегося тепла в механическую работу.
РУХАВІК УНУТРАНАГА ЗГАРАННЯ - цеплавы рухавік, унутры якога адбываецца спальванне паліва і пераўтварэнне часткі вылучанага цяпла ў механічную работу.

ДВИЖИТЕЛЬ - устройство для преобразования работы двигателя в работу, обеспечивающую движение машин.
РУХАЧ - устройства для пераўтварэння работы рухавіка ў работу, якая забяспечвае рух машын.

ДВУХПОЗИЦИОННЫЙ РЕГУЛЯТОР - регулятор, у которого регулирующий орган может занимать только одно из двух крайних положений (позиций).
ДВУХПАЗІЦЫЙНЫ РЭГУЛЯТАР - рэгулятар, у якога рэгуліруючы орган можа займаць толькі адно з двух крайніх становішчаў (пазіцый).

ДВУХТАКТНЫЙ ДВИГАТЕЛЬ ВНУТРЕННЕГО СГОРАНИЯ - двигатель, в котором рабочий цикл осуществляется за два хода поршня (2 такта), т.е. за один оборот коленчатого вала.
ДВУХТАКТНЫ РУХАВІК УНУТРАНАГА ЗГАРАННЯ - рухавік, у якім рабочы цыкл ажыццяўляецца за два хады поршня (2 такты), інакш за адзін абарот каленчатага вала.

ДЕМПФЕР - устройство для успокоения (демпфирования) или предотвращения вредных механических колебаний звеньев машин и механизмов путем поглощения энергии.
ДЭМПФЕР - устройства для заспакаення (дэмпфіравання) або прадухілення шкодных механічных ваганняў звёнаў машын і механізмаў шляхам паглынання энергіі.

ДЕМПФИРОВАНИЕ - принудительное гашение колебаний системы либо уменьшение их амплитуды до допускаемых пределов.
ДЭМПФІРАВАННЕ - прымусовае гашэнне ваганняў сістэмы або памяншэнне іх амплітуды да дапушчальных межаў.

ДЕМУЛЬТИПЛИКАТОР - дополнительная коробка передач.
ДЭМУЛЬТЫПЛІКАТАР - дадатковая каробка перадач.

ДЕТАЛЬ - изделие, изготовленное из однородного материала без применения сборочных операций.
ДЭТАЛЬ - выраб, зроблены з аднароднага матэрыялу без прымянення зборачных аперацый.

ДЕФОРМАЦИЯ - изменение формы или размеров тела под действием внешних сил.
ДЭФАРМАЦЫЯ - змяненне формы або памераў цела пад уплывам знешніх сіл.

ДИАФРАГМЕННЫЙ НАСОС - изменение формы или размеров тела под действием внешних сил.
ДЫЯФРАГМЕННАЯ ПОМПА - зваротна-паступальная помпа, у якой рабочыя органы выкананы ў выглядзе пругкіх дыяфрагмаў, што замацаваны па краях і выгінаюцца пад дзеяннем рычажнага механізма.

ДИЗАЙН - художественно-конструкторская деятельность в промышленности, охватывающая творчество художника-конструктора (дизайнера), методы и результаты его труда, условия их реализации в производстве. Цель дизайна - создание новых видов и типов тракторов, автомобилей, с.-х. машин, отвечающих требованиям общественной пользы, удобства эксплуатации и красоты.
ДЫЗАЙН - мастацка-канструктарская дзейнасць у прамысловасці, якая ахоплівае творчасць мастака-канструктара (дызайнера), метады і вынікі яго працы, умовы іх рэалізацыі ў вытворчасці. Мэта дызайна - стварэнне новых відаў

і тыпаў трактароў, аўтамабіляў, с.-г. машын, якія адпавядаюць патрабаванням грамадскай карысці, зручнасці эксплуатацыі і прыгажосці.

ДИЗЕЛЬ - двигатель внутреннего сгорания с воспламенением от сжатия. Назван по имени немецкого инженера Р.Дизеля.
ДЫЗЕЛЬ - рухавік унутранага згарання з загараннем ад сціскання. Назва дадзена ад імя нямецкага інжынера Р.Дызеля.

ДИЗЕЛЬНОЕ ТОПЛИВО - нефтяное топливо, применяемое в дизелях.
ДЫЗЕЛЬНАЕ ПАЛІВА - нафтавае паліва, якое ўжываецца ў дызелях.

ДИНАМИЧЕСКАЯ НАГРУЗКА - нагрузка, характеризующаяся быстрым изменением во времени её значения, направления или точки приложения.
ДЫНАМІЧНАЯ НАГРУЗКА - нагрузка, якая характарызуецца хуткай зменай у часе яе значэння, напрамку або пункту прыкладання.

ДИНАМИЧЕСКАЯ СИСТЕМА - совокупность взаимодействующих объектов, состояние которых изменяется во времени.
ДЫНАМІЧНАЯ СІСТЭМА - сукупнасць узаемадзеючых аб"ектаў, стан якіх змяняецца ў часе.

ДИСБАЛАНС - (ДЕБАЛАНС)-неуравновешенность вращающихся деталей машин относительно их оси. Определение и устранение дисбаланса производят при балансировке.
ДЫСБАЛАНС - (дэбаланс) - неўраўнаважанасць дэталяў машын, якія вярцяцца, адносна іх восі. Устанаўленне і ліквідацыю дысбалансу выконваюць пры балансіроўцы.

ДИСПЕРСИЯ - в математической статистике и теории вероятностей - мера рассеивания случайных величин, т.е. отклонение их от среднего.
ДЫСПЕРСІЯ - у матэматычнай статыстыцы і тэорыі імавернасцей мера рассейвання выпадковых велічынь, інакш адхіленне іх ад сярэдняга.

ДИСПЕРСНОСТЬ - характеристика размеров твердых частиц и капель жидкости (чем мельче частицы, тем больше дисперсность).
ДЫСПЕРСНАСЦЬ - характарыстыка памераў цвердых часцінак і кропляў вадкасці (чым драбнейшыя часцінкі, тым большая дысперснасць).

ДИФФЕРЕНЦИАЛ - дифференциальный механизм в приводе ведущих колес автомобиля, трактора или самоходного комбайна. Обеспечивает вращение ведущих колес машины с разными скоростями, например, при прохождении кривых участков пути.
ДЫФЕРЭНЦЫЯЛ - дыферэнцыяльны механізм у прыводзе вядучых колаў аўтамабіля, трактара або самаходнага камбайна. Забяспечвае вярчэнне вядучых колаў машыны з рознымі скорасцямі, напрыклад, пры праходжанні крывых участкаў.

ДИФФУЗОР - часть канала (трубы), в котором происходит торможение потока газа (жидкости) и повышение давления.
ДЫФУЗАР - частка канала (трубы), у якой адбываецца тармажэнне патоку газу (вадкасці) і павышэнне ціску.

ДОЖДЕВАЛЬНАЯ УСТАНОВКА - машина для механизированного полива с.-х. культур. Могут быть самоходные, навесные, переносные.
ДАЖДЖАВАЛЬНАЯ ЎСТАНОЎКА - машына для механізаванага паліву с.-г. культур. Могуць быць самаходныя, навясныя, пераносныя.

ДОЗАТОР - устройство для автоматического отмеривания (дозирования) заданных массы или объема жидких и сыпучих веществ.
ДАЗАТАР - устройства для аўтаматычнага адмервання (дазіравання) зададзеных масы аб"ёму вадкіх і сыпучых рэчываў.

ДОЛГОВЕЧНОСТЬ - свойство машины сохранять работоспособность до наступления предельного состояния, при котором дальнейшая эксплуатация машины должна быть прекращена из-за неустранимого нарушения требований безопасности, ухода параметров за установленные пределы, резкого снижения эффективности эксплуатации.
ДАЎГАВЕЧНАСЦЬ - уласцівасць машыны захоўваць працаздольнасць да наступлення гранічнага стану, пры якім далейшая эксплуатацыя машыны павінна быць спынена з-за неадольнага парушэння патрабаванняў бяспекі, адыходу параметраў за ўстаноўленыя межы рэзкага зніжэння эфектыўнасці эксплуатацыі.

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ КОРОБКА ПЕРЕДАЧ, ДЕМУЛЬТИПЛИКАТОР - включается последовательно с основной коробкой передач в трансмиссию автомобилей большой грузоподъемности. Расширяет диапазон возможных передаточных чисел в трансмиссии и увеличивает тяговое усилие на ведущих колесах.
ДАДАТКОВАЯ КАРОБКА ПЕРАДАЧ, ДЭМУЛЬТЫПЛІКАТАР - уключаецца паслядоўна з асноўнай каробкай перадач у трансмісію аўтамабіляў вялікай грузападымальнасці. Пашырае дыяпазон магчымых перадатачных лікаў у трансмісіі і павялічвае цягавае намаганне на вядучых колах.

ДОРОЖНЫЙ ПРОСВЕТ, КЛИРЕНС - расстояние от уровня земли до наиболее низко расположенного элемента конструкции автомобиля, трактора, самоходного комбайна.
ДАРОЖНЫ ПРАСВЕТ, КЛІРЭНС - адлегласць ад узроўню зямлі да найбольш нізка размешчанага элемента канструкцыі аўтамабіля, трактара, самаходнага камбайна.

ДРАГЛАЙН - 1) экскаватор, в котором рабочий орган (ковш) подвешен к стреле на канатах (подъемном и тяговом) и копает в плоскости стрелы по направлению к экскаватору; 2) рабочее оборудование такого экскаватора.
ДРАГЛАЙН - 1) экскаватар, у якім рабочы орган (коўш) падвешаны да стралы на канатах (пад"ёмным і цягавым) і капае ў плоскасці стралы ў напрамку да экскаватара; 2) рабочае абсталяванне такога экскаватара.

ДРЕНАЖ - подземный искусственный водоток для сбора и отвода грунтовых вод и аэрации почвы.
ДРЭНАЖ - падземны штучны вадасцек для збору і адводу грунтавых вод і аэрацыі.

ДРЕНАЖНЫЕ МАШИНЫ - машины для устройства дренажа на осушаемых землях.
ДРЭНАЖНЫЯ МАШЫНЫ - машыны для ўстройвання дрэнажа на асушаных землях.

ДРЕНАЖНЫЕ ТРУБЫ - часть конструкции горизонтального дренажа, выполняющая роль водоприемного и водоотводящего элемента.
ДРЭНАЖНЫЯ ТРУБЫ - частка канструкцыі гарызантальнага дрэнажу, якая выконвае ролю водапрыёмнага і водаадводзячага элемента.

ДРОБИЛКА - машина для дробления кусковых материалов.
ДРАБІЛКА - машына для драблення кускавых матэрыялаў.

ДРОБЛЕНИЕ - процесс разрушения кусков твердого материала на более мелкие.
ДРАБЛЕННЕ - працэс разбурэння кускоў цвердага матэрыялу на больш дробныя.

ДРОССЕЛИРОВАНИЕ - расширение жидкости или газа при прохождении через дроссель - местное гидродинамическое сопротивление (сужение трубопровода, вентиля и др.), сопровождающееся изменением температуры.
ДРАСЕЛІРАВАННЕ - расшырэнне вадкасці або газу пры праходжанні праз дросель - мясцовае гідрадынамічнае супраціўленне (звужэнне трубаправада, вентыль і інш.), што суправаджаецца змяненнем тэмпературы.

ДУГОВАЯ СВАРКА, ЭЛЕКТРОДУГОВАЯ СВАРКА - сварка, при которой кромки соединяемых деталей расплавляются электрическим дуговым разрядом, возбуждаемым между свариваемым металлом и электродом.
ДУГАВАЯ ЗВАРКА, ЭЛЕКТРАДУГАВАЯ ЗВАРКА - зварка, пры якой канты злучаемых дэталяў расплаўляюцца электрычным дугавым разрадам, што ўзбуджаецца паміж металам, які зварваецца, і электродам.

ЖАЛЮЗИ - поворотные металлические створки, устанавливаемые перед радиатором системы охлаждения двигателя автомобиля для регулирования доступа и интенсивности потоков воздуха, а также в очистке зерноуборочных комбайнов для сепарации зерна или колосков.
ЖАЛЮЗІ - паваротныя металічныя створкі, якія ўстанаўліваюцца перад радыятарам сістэмы ахаладжвання рухавіка аўтамабіля для рэгулявання доступу і інтэнсіўнасці патокаў паветра, а таксама ў ачыстцы збожжаўборачных камбайнаў для сепарацыі збожжа або каласоў.

ЖАТКА - часть комбайна или самостоятельная машина (ЖСК -48) для скашивания с.-х. культур, формирования и транспортирования скошенной массы к последующим рабочим органам или с укладкой её на поле.
ЖНЯРКА - частка камбайна або самастойная машына (ЖСК -48) для скошвання с.-г. культур, фарміравання і транспартавання скошанай масы да наступных рабочых органаў або з укладкай яе на полі.

ЖЕСТКОСТЬ - способность конструкции сопротивляться образованию деформации.
ЦВЕРДАСЦЬ - здольнасць канструкцыі супраціўляцца ўтварэнню дэфармацыі.

ЖИКЛЕР - калиброванное отверстие в детали, дозирующее расход жидкости или газа. Применяется в карбюраторе для подачи топлива в смесительную камеру для приготовления рабочей смеси.

ЖЫКЛЕР - калібраваная адтуліна ў дэталі, якая дазіруе расход вадкасці або газу. Прымяняецца ў карбюратары для падачы паліва ў змешвальную камеру для падрыхтоўкі рабочай сумесі.

ЗАГЛУШКА - деталь, герметически закрывающая внутренние полости конструкций.
ЗАГЛУШКА - дэталь, якая герметычна закрывае ўнутраныя поласці канструкцый.

ЗАДВИЖКА - запорное устройство для отключения какой-либо магистрали (водяной, паровой).
ЗАСАЎКА - запорнае ўстройства для адключэння якой-небудзь магістралі (вадзяной, паравой).

ЗАДНИЙ МОСТ - комплекс узлов или отдельный агрегат шасси самоходных машин, служащий опорой задней части машины и обычно передающий крутящий момент от карданного вала или непосредственно от коробки передач к движителю.
ЗАДНІ МОСТ - комплекс вузлоў або асобны агрэгат шасі самаходных машын, які служыць апорай задняй часткі машыны і звычайна перадае вярчальны момант ад карданнага вала або непасрэдна ад каробкі перадач да рухача.

ЗАЖИГАНИЕ В ДВИГАТЕЛЕ ВНУТРЕННЕГО СГОРАНИЯ - воспламенение рабочей смеси в цилиндрах двигателей. Производится электрической искрой от свечи зажигания.
ЗАПАЛЬВАННЕ Ў РУХАВІКУ ЎНУТРАНАГА ЗГАРАННЯ - загаранне рабочай сумесі ў цыліндрах рухавікоў. Выконваецца электрычнай іскрой ад запальнай свечкі.

ЗАЗОР В МАШИНОСТРОЕНИИ - расстояние между двумя поверхностями сопряженных деталей машин; определяется как разность внутреннего размера охватывающей детали и наружного размера охватываемой детали.
ЗАЗОР У МАШЫНАБУДАВАННІ - адлегласць паміж дзвюма паверхнямі спалучаных дэталяў машын; вызначаецца як рознасць унутранага памеру ахоплівапчай дэталі і вонкавага памеру ахопленай дэталі.

ЗАКЛЕПКА - крепежная деталь, состоящая из стержня и головки.
ЗАКЛЁПКА - крапежная дэталь, якая складаецца са шпеня і галоўкі.

ЗАКЛЕПОЧНОЕ СОЕДИНЕНИЕ - неразъемное соединение деталей при помощи заклепок.
ЗАКЛЁПАЧНАЕ ЗЛУЧЭННЕ - нераз"емнае злучэнне дэталяў пры дапамозе заклёпак.

ЗАПАЛЬНАЯ СВЕЧА - то же, что свеча зажигания.
ЗАПАЛЬНАЯ СВЕЧКА - тое ж, што свечка запальвання.

ЗАПАСНЫЕ ЧАСТИ - детали, сборочные единицы и агрегаты машин, предназначенные для замены вышедших из строя в процессе эксплуатации.
ЗАПАСНЫЯ ЧАСТКІ - дэталі, зборачныя адзінкі і агрэгаты машын, якія выкарыстоўваюцца для замены выбыўшых з ужытку ў працэсе эксплуатацыі.

ЗАРЯДНАЯ СТАНЦИЯ - установка для зарядки электрических аккумуляторов.
ЗАРАДНАЯ СТАНЦЫЯ - устаноўка для зарадкі электрычных акумулятараў.

ЗАСЛОНКА - приспособление, изменяющее площадь сечения канала и таким образом регулирующее массу и объем проходящего по нему газа, жидкости или сыпучих материалов.
ЗАСЛАНКА - прыстасаванне, якое мяняе плошчу сячэння канала і такім чынам рэгулюе масу і аб"ём газу, вадкасці або сыпучых матэрыялаў, што праходзяць па ім.

ЗЕМЛЕРОЙНЫЕ МАШИНЫ - машины для земляных работ при возведении зданий, прокладке подземных коммуникаций, на гидротехнических, мелиорационных и ирригационных работах.
ЗЕМЛЯРЫЙНЫЯ МАШЫНЫ - машыны для земляных работ пры ўзвядзенні будынкаў, пракладцы падземных камунікацый, на гідратэхнічных, меліярацыйных і ірыгацыйных работах.

ЗЕРНОВАЯ СЕЯЛКА (СЗ-3, СЗПЦ-12) - с.-х. машина для посева семян зерновых и зернобобовых культур, а также других культур, близких к зерновым по размерам семян и нормам высева.
ЗБОЖЖАВАЯ СЕЯЛКА - сельскагаспадарчая машына для высявання насення збожжавых і зернебабовых культур, а таксама іншых культур, блізкіх да збожжавых па памерах насення і нормах высеву.

ЗЕРНООЧИСТИТЕЛЬНАЯ МАШИНА (СМ-4, МС-4,5) - с.-х. машина для очистки и сортирования зерна по различным признакам: аэродинамическим свойствам семян и примесей; размерам зерен - толщине, ширине и длине; шероховатости поверхности семян; форме и др.
ЗЕРНЕАЧЫШЧАЛЬНАЯ МАШЫНА (СМ-4, МС-4,5) - сельскагаспадарчая машына для ачысткі і сартавання збожжавай сумесі па розных адзнаках: аэрадынамічных уласцівасцях насення і прымесей; памерах зерня - таўшчыні, шырыні і даўжыні; шурпатасці паверхні насення; форме і інш.

ЗЕРНООЧИСТИТЕЛЬНЫЙ-СУШИЛЬНЫЙ КОМПЛЕКС (КЗС-25Б) - предприятие для послеуборочной очистки и сушки зерна в колхозах и совхозах.
ЗЕРНЕАЧЫШЧАЛЬНА-СУШЫЛЬНЫ КОМПЛЕКС - прадпрыемства для пасляўборачнай ачысткі і сушкі зерня ў калгасах і саўгасах.

ЗЕРНОПОГРУЗЧИК - с.-х. машина непрерывного действия для погрузки зерна из буртов в транспортное средство, формирования и перелопачивания буртов, загрузки зерноочистительных машин, зерносушилок и зернохранилищ.
ЗБОЖЖАПАГРУЗЧЫК - с.-г. машына бесперапыннага дзеяння для пагрузкі збожжа з буртоў у транспартны сродак, для фарміравання і пералапачвання буртоў, загрузкі зернеачышчальных машын, зернесушылак і збожжасховішчаў.

ЗЕРНОПУЛЬТ-ЗЕРНОПОГРУЗЧИК - с.-х. машина для перелопачивания зерна, загрузки его в транспортное средство, формирования буртов из куч зерна.

ЗБОЖЖАПУЛЬТ-ЗБОЖЖАПАГРУЗЧЫК - с.-г. машына для пералапачвання збожжа, загрузкі яго ў транспартны сродак, фарміравання буртоў з куч збожжа.

ЗЕРНОСУШИЛКА (СЗСБ-8А) - с.-х. машина для сушки зерна, семян, трав, клеверной пыжины, семян овощных культур.
ЗЕРНЕСУШЫЛКА (СЗСБ-8А) - с.-г. машына для сушкі зерня, насення траў, канюшыннай пыжыны, насення гародніны.

ЗЕРНО-ТРАВЯНАЯ СЕЯЛКА (СЗТ-3,6а) - см. КОМБИНИРОВАННАЯ СЕЯЛКА.
ЗЕРНЕ-ТУКАВАЯ СЕЯЛКА (СЗ-3,6а) - гл. КАМБІНАВАНАЯ СЕЯЛКА.

ЗЕРНОУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (СК-5М"НИВА", "ДОН-1500") - с.-х. машина, предназначенная для уборки зерновых колосовых культур прямым комбайнированием для подбора и обмолота хлебной массы из валков.
ЗБОЖЖАЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (СК-5М"НІВА", "ДОН-1500") - с.-г. машына, прызначаная для ўборкі збожжавых каласавых культур прамым камбайнаваннем для падбору сцяблоў збожжавых раслін з валкоў і іх абмалоту.

ЗОЛОТНИК - подвижной элемент системы управления каким-либо процессом, направляющий поток рабочей жидкости или газа в нужный канал путем своего смещения относительно окон в поверхности, по которой он скользит. Применяют в гидросистемах тракторов и самоходных машин.
ЗАЛАТНІК - рухомы элемент сістэмы кіравання якім-небудзь працэсам, які напраўляе паток рабочай вадкасці або газу ў патрэбны канал шляхам свайго перамяшчэння адносна вокнаў у паверхні, на якой ён рухаецца. Прымяняюць у гідрасістэмах трактароў і самаходных машын.

ЗУБЧАТАЯ МУФТА - муфта приводов, предназначенная для соединения валов с небольшими взаимными перекосами (до 1,5), смещениями, вызванными неточностями изготовления, монтажа и упругими деформациями валов.
ЗУБЧАСТАЯ МУФТА - муфта прывадоў, прызначаная для злучэння валоў з невялікімі ўзаемнымі перакосамі (да 1,5), ссоўваннямі, якія выкліканы недакладнасцямі вырабу, мантажу і пругкімі дэфармацыямі валоў.

ЗУБЧАТАЯ ПЕРЕДАЧА - механизм для передачи вращательного движения между валами и изменения частоты вращения, состоящий из зубчатых колес (либо из зубчатого колеса и рейки) или из червяка и червячного колеса.
ЗУБЧАСТАЯ ПЕРАДАЧА - механізм для перадачы вярчальнага руху паміж валамі і змянення частаты вярчэння, які складаецца з зубчастых колаў (ці з зубчастага кола і рэйкі) або з чарвяка і чарвячнага кола.

ЗУБЧАТОЕ ЗАЦЕПЛЕНИЕ - взаимодействие двух зубчатых звеньев (колес, реек), зубья которых при последовательном соприкосновении между собой передают заданное движение от одного звена к другому.
ЗУБЧАСТАЕ ЗАЧЭПЛІВАННЕ - узаемадзеянне двух зубчастых звенняў (колаў, рэек), зубы якіх пры паслядоўным судакрананні паміж сабой перадаюць зададзены рух ад аднаго звяна да другога.

ЗУБЧАТОЕ КОЛЕСО - звено зубчатого механизма, обеспечивающее движение другого звена (колеса, червяка, рейки).

ЗУБЧАСТАЕ КОЛА - звяно зубчастага механізма, якое забяспечвае рух іншага звяна (кола, чарвяка, рэйкі).

ИГОЛЬЧАТЫЙ ПОДШИПНИК - роликовый подшипник, в котором телами качения являются иглы.
ІГОЛЬЧАСТЫ ПАДШЫПНІК - ролікавы падшыпнік, у якім целамі качэння з"яўляюцца іголкі.

ИЗГИБ - вид деформации, характеризующийся искривлением оси или срединной поверхности деформируемого об"екта (балки, вала).
ВЫГІБ - від дэфармацыі, які характарызуецца скрыўленнем восі або пасярэдняй паверхні дэфармаванага аб"екта (балкі, вала).

ИЗМЕЛЬЧЕНИЕ - тонкое дробление какого-либо твердого вещества (трав, соломы, зерна).
ДРАБНЕННЕ - тонкае драбленне якога-небудзь цвёрдага рэчыва (траў, саломы, зерня).

ИЗМЕРИТЕЛЬНЫЙ ПРИБОР - средство измерений для выработки сигнала измерительной информации в форме, доступной для непосредственного восприятия наблюдателем.
ВЫМЯРАЛЬНЫ ПРЫБОР - сродак вымярэння для выпрацоўкі сігнала вымяральнай інфармацыі ў даступнай для непасрэднага ўспрымання назіральнікам форме.

ИЗНОС - изменение размеров, формы, массы или состояния поверхности изделия вследствие разрушения (изнашивания) его поверхностного слоя при трении.
ЗНОС - змяненне памераў, формы, масы або стану паверхні вырабу ў выніку разбурэння (зношанасці) яго паверхневага слоя пры трэнні.

ИЗНОСОСТОЙКОСТЬ - сопротивление деталей машин изнашиванию.
ЗНОСАСТОЙКАСЦЬ - супраціўленне дэталяў машын знашванню.

ИЗОБРЕТЕНИЕ - новое и обладающее существенными отличиями техническое решение задачи в любой области народного хозяйства, дающее положительный эффект. Изобретение защищается авторским свидетельством или патентом.
ВЫНАХОДНІЦТВА - новае тэхнічнае рашэнне задачы ў любой галіне народнай гаспадаркі, якое мае істотныя адрозненні і дае дадатны эфект. Вынаходніцтва абараняецца аўтарскім пасведчаннем або патэнтам.

ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ АВТОМОБИЛЬ - автомобиль, кузов которого снабжен слоем изоляционных материалов, ограничивающих теплообмен между внутренней и наружной поверхностями.
ІЗАТЭРМІЧНЫ АЎТАМАБІЛЬ - аўтамабіль, кузаў якога забяспечаны слоем ізаляцыйных матэрыялаў, якія абмяжоўваюць цеплаабмен паміж унутранай і вонкавай паверхнямі.

ИНДУКТИВНЫЙ ДАТЧИК - измерительный преобразователь линейного перемещения или угла поворота (вала) в изменение индуктивности.
ІНДУКЦЫЙНЫ ДАТЧЫК - вымяральны пераўтваральнік лінейнага перамяшчэння або вугла павароту (вала) у змяненне індукцыйнасці.

ИНДУКЦИОННАЯ КАТУШКА - прибор батарейного зажигания для двигателей внутреннего сгорания, трансформирующий ток низкого напряжения аккумулятора (12В) в ток высокого напряжения (30кВ). Иногда её называют бобиной.

ІНДУКЦЫЙНАЯ ШПУЛЯ - прыбор батарэйнага запальвання для рухавікоў унутранага згарання, які трансфармуе ток нізкага напружання акумулятара (12В) у ток высокага напружання (30кВ). Часам яе называюць бабінай.

ИНДУСТРИАЛИЗАЦИЯ - процесс создания крупного машинного производства во всех отраслях народного хозяйства, что приводит к резкому повышению технической вооруженности труда и росту его производительности.

ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫЯ - працэс стварэння буйной машыннай вытворчасці ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, што прыводзіць да рэзкага павышэння тэхнічнай узброенасці працы і росту яе прадукцыйнасці.

ИНЕРЦИЯ - свойство тел при отсутствии внешних воздействий (или при воздействиях, взаимно уравновешивающих друг друга) сохранять неизменным состояние своего движения, а при внешних силовых воздействиях изменять движение лишь постепенно, т.е. приобретать конечные ускорения.

ІНЕРЦЫЯ - уласцівасць целаў пры адсутнасці вонкавых уздзеянняў (або пры ўздзеяннях, якія ўзаемна ўраўнаважваюць адно аднаго) захоўваць нязменным стан свайго руху, а пры вонкавых сілавых уздзеяннях змяняць рух толькі паступова, г.зн. набываць канечныя паскарэнні.

ИНЖЕКТОР - см. СТРУЙНЫЙ НАСОС.

ІНЖЭКТАР - гл. СТРУМЕННАЯ ПОМПА.

ИНЖЕНЕРНАЯ ПСИХОЛОГИЯ - научное направление, изучающее проблемы, которые возникают в сложных системах управления класса "человек – машина".

ІНЖЫНЕРНАЯ ПСІХАЛОГІЯ - навуковы напрамак, які вывучае праблемы, што ўзнікаюць у складаных сістэмах кіравання класа "чалавек-машына".

ИНСЕКТИЦИДЫ - химические средства для уничтожения насекомых вредителей растений, переносчиков инфекций, вредителей продуктов и материалов.

ІНСЕКТЫЦЫДЫ - хімічныя сродкі для знішчэння насякомых шкоднікаў раслін, пераносчыкаў інфекцый, шкоднікаў прадуктаў і матэрыялаў.

ИНСТРУМЕНТ - в широком смысле слова - орудие для работы. Бывает металлорежущий, слесарный, кузнечный; ручной, станочный, механизированный.

ІНСТРУМЕНТ - у шырокім сэнсе слова - прылада для працы. Бывае металарэжучы, слясарны, кузнечны; ручны, станочны, механізаваны.

ИНТЕНСИВНОСТЬ ОТКАЗОВ - показатель надежности машин, численно равный вероятности отказа изделия в единицу времени, начиная с некоторого момента при условии, что до этого отказа не было.

ІНТЭНСІЎНАСЦЬ ПСАВАННЯЎ - паказчык надзейнасці машын, колькасна роўны імавернасці псавання вырабу за адзінку часу, пачынаючы з нейкага моманту пры ўмове, што да гэтага псавання не было.

ИРРИГАЦИЯ - то же, что ОРОШЕНИЕ.

ІРЫГАЦЫЯ - тое ж, што АРАШЭННЕ.

ИСПАРЕНИЕ - переход вещества из жидкого или твердого состояния в газообразное (пар).

ВЫПАРЭННЕ - пераход рэчыва з вадкага або цвёрдага стану ў газападобны (пару).

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ МЕХАНИЗМ - 1. механизм, выполняющий непосредственно требуемую технологическую операцию; 2. устройство системы автоматического регулирования, осуществляющее в соответствии с поступающими на его вход сигналами механическое воздействие на объект регулирования.

ВЫКОНВАЮЧЫ МЕХАНІЗМ - 1. механізм, які выконвае тэхналагічную аперацыю, што непасрэдна патрабуецца; 2. устройства сістэмы аўтаматычнага рэгулявання, якое выконвае механічнае ўздзеянне на аб"ект рэгулявання ў адпаведнасці з сігналамі, што паступаюць на яго ўваход.

ИСПЫТАНИЯ МАШИН - экспериментальное определение количественных и качественных характеристик свойств машин для выявления их соответствия техническим требованиям или для опытного изучения процессов, происходящих в машинах.

ВЫПРАБАВАННЕ МАШЫН - эксперыментальнае вызначэнне колькасных і якасных характарыстык уласцівасцей машын для выяўлення іх адпаведнасці тэхнічным патрабаванням або для доследнага вывучэння працэсаў, якія адбываюцца ў машынах.

ИСТОЧНИКИ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ ЭНЕРГИИ - устройства, преобразующие различные виды энергии в электрическую.

КРЫНІЦЫ ЭЛЕКТРЫЧНАЙ ЭНЕРГІІ - прыборы, якія пераўтвараюць розныя віды энергіі ў электрычную.

КАБЕЛЬ - один или несколько изолированных проводников (токопроводящих жил), заключенных в герметичную оболочку, поверх которой, как правило, накладываются защитные покровы. Применяют для передачи на расстояние электрической энергии (силовой кабель) или сигналов (кабель связи).

КАБЕЛЬ - адзін або некалькі ізаляваных праваднікоў (токаправодзячых жыл), змешчаных у герметычную абалонку, паверх якой, як правіла, накладаецца засцерагальнае покрыва. Прымяняюць для перадачы на адлегласць электрычнай энергіі (сілавы кабель) або сігналаў (кабель сувязі).

КАЗ - марка седельных тягачей (КАЗ-608В), выпускаемых Кутаисским автомобильным заводом с 1967 года. На тягачах КАЗ установлена откидывающаяся вперед кабина, расположенная над двигателем.

КАЗ - марка сядзельных цягачоў, якія выпускаюцца Кутаіскім аўтамабільным заводам з 1967 года. На цягачах КАЗ устаноўлена размешчаная над рухавіком кабіна, якая адкідваецца ўперад.

КАЛИБРОВАНИЕ - распределение по размерам семян различных сельскохозяйственных культур на фракции.

КАЛІБРАВАННЕ - размеркаванне па памерах насення розных сельскагаспадарчых раслін на фракцыі.

КАЛОРИФЕР - прибор для нагревания воздуха в системах воздушного отопления, вентиляции и сушки.

КАЛАРЫФЕР - прыбор для награвання паветра ў сістэмах паветранага ацяплення, вентыляцыі і сушкі.

КАМАЗ - марка грузовых автомобилей, выпускаемых Камским объединением по производству большегрузных автомобилей с 1976 года.
КАМАЗ - марка грузавых аўтамабіляў, якія выпускаюцца Камскім аб"яднаннем па вытворчасці вялікагрузных аўтамабіляў з 1976 года.

КАМЕРА СГОРАНИЯ - замкнутое пространство для сжигания газообразного, жидкого или твердого топлива.
КАМЕРА ЗГАРАННЯ - замкнёная прастора для спальвання газападобнага, вадкага або цвёрдага паліва.

КАМЕРА СЖАТИЯ - минимальный объем надпоршневого или межпоршневого пространства цилиндра двигателя внутреннего сгорания или компрессора.
КАМЕРА СЦІСКАННЯ - мінімальны аб"ём надпоршневай або міжпоршневай прасторы цыліндра рухавіка ўнутранага згарання або кампрэсара.
КАМНЕУБОРОЧНЫЕ МАШИНЫ - машины для удаления камней при очистке сельскохозяйственных угодий, гидротехническом строительстве и др. работах.
КАМЕНЯЎБОРАЧНЫЯ МАШЫНЫ - машыны для выдалення камянёў пры ачыстцы сельскагаспадарчых угоддзяў, гідратэхнічным будаўніцтве і іншых работах.

КАНАЛОКОПАТЕЛЬ - машина для прокладки осушительных и оросительных каналов, траншей, кюветов.
КАНАЛАКАПАЛЬНІК - машына для пракладкі асушальных і арашальных каналаў, траншэй, кюветаў.

КАНАТ - гибкое изделие, изготовленное из стальной проволоки, нитей, пряжи из волокон растительного, синтетического или минерального происхождения.
КАНАТ - гібкі выраб, зроблены з стальнога дроту, ніток, пражы з валокнаў расліннага, сінтэтычнага або мінеральнага паходжання.

КАПОТИРОВАНИЕ - один из приемов композиционного решения формы машин и оборудования, состоящий в том, что внутреннее техническое устройство заключается в оболочку (кожух, капот), которая упрощает внешние очертания изделия.
КАПАТАВАННЕ - адзін з прыёмаў кампазіцыйнага рашэння формы машын і абсталявання, які заключаецца ў тым, што ўнутранае тэхнічнае ўстройства змяшчаецца ў абалонку (кажух, капот), якая спрашчае вонкавыя абрысы вырабу.

КАРБЮРАТОР - прибор двигателя внутреннего сгорания с внешним смесеобразованием, работающий на легком жидком топливе (бензин, керосин). Обеспечивает необходимое соотношение между топливом и воздухом в горючей смеси.
КАРБЮРАТАР - прыбор рухавіка ўнутранага згарання з вонкавым сумесеўтварэннем, які працуе на лёгкім вадкім паліве (бензін, газа). Забяспечвае неабходныя суадносіны паміж палівам і паветрам у гаручай сумесі.

КАРБЮРАТОРНЫЙ ДВИГАТЕЛЬ - двигатель внутреннего сгорания, в котором горючая смесь приготовляется карбюратором вне камеры сгорания и воспламеняется в камере сгорания свечой зажигания.
КАРБЮРАТАРНЫ РУХАВІК - рухавік унутранага згарання, у якім гаручая сумесь рыхтуецца карбюратарам па-за камерай згарання і запальваецца ў камеры згарання запальнай свечкай.

КАРДАННЫЙ МЕХАНИЗМ (от имени итальянского математика и врача Дж.Кардано) - шарнирный механизм, обеспечивающий вращение двух валов под переменным углом благодаря подвижному соединению звеньев. Последовательное соединение двух карданных механизмов называется карданной передачей. Применяются в автомобилях, тракторах, с.-х. машинах.
КАРДАННЫ МЕХАНІЗМ (ад імя італьянскага матэматыка і ўрача Дж. Кардана) - шарнірны механізм, які забяспечвае вярчэнне двух валоў пад пераменным вуглом дзякуючы рухомаму злучэнню звёнаў. Паслядоўнае злучэнне двух карданных механізмаў называецца карданнай перадачай. Выкарыстоўваюцца ў аўтамабілях, трактарах, с.-г. машынах.

КАРЕТКА - узел машины или механизма, который обычно передвигается по направляющим. В двигателях гусеничных машин установлена балансирная каретка с опорными катками.
КАРЭТКА - вузел машыны або механізма, які звычайна перамяшчаецца па направляючай. У рухачах гусенічных машын устаноўлена балансірная карэтка з апорнымі каткамі.

КАРКАС - остов, скелет какого-либо изделия, сооружения, состоящий из отдельных скрепленных между собой стержней, балок и др.
КАРКАС - касцяк, шкілет якога-небудзь вырабу, збудавання, які складаецца з асобных змацаваных паміж сабой стрыжняў, балак і г.д.

КАРТЕР - неподвижная деталь машин или механизмов (двигателей, редукторов, насосов) обычно коробчатого сечения, служащая опорой для рабочих органов и защищающая машину или механизм от загрязнений. Нижняя часть (поддон) используется как резервуар для смазочного масла.
КАРТЭР - нерухомая дэталь машын або механізмаў (рухавікоў, рэдуктараў, помпаў) звычайна каробчатага сячэння, якая служыць апорай для рабочых органаў і засцерагае машыну або механізм ад забруджвання. Ніжняя частка (паддон) выкарыстоўваецца як рэзервуар для змазачнага масла.

КАРТОФЕЛЕКОПАТЕЛЬ (КТН-2В, КСТ-1, 4А) - с.-х. машина для выкапывания картофеля, сепарации почвы, частичного отделения клубней от ботвы и укладки их на поверхность поля.
БУЛЬБАКАПАЛКА (КТН-2В, КСТ-1, 4А) - с.-г. машына для выкопвання бульбы, сепарацыі глебы, частковага аддзялення клубняў ад батвы і ўкладкі іх на паверхню поля.

КАРТОФЕЛЕСАЖАЛКА (КСМ-4А) - с.-х. машина для посадки клубней картофеля и одновременного внесения в борозды минеральных удобрений.
БУЛЬБАСАЖАЛКА (КСМ-4А) - с.-г. машына для пасадкі клубняў бульбы і адначасовага ўнясення ў барозны мінеральных угнаенняў.

КАТОФЕЛЕУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (КПК-3, Е-686) - с.-х. машина для подкапывания грядок картофеля, отделения клубней от почвы, ботвы и др. примесей и сбора клубней в бункер.
БУЛЬБАЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (КПК-3, Е-686) - с.-г. машына для падкопвання градак бульбы, аддзялення клубняў ад глебы, батвы і іншых прымесяў і збору клубняў у бункер.

КАТОК (ЗККШ-6, КЗК-10) -с.-х. орудие для разбивки комьев почвы после пахоты, выравнивания поверхности вспаханного поля, весеннего укатывания многолетних сеяных трав, предпосевного или послепосевного уплотнения почвы и разрушения её корки.
КАТОК (ЗККШ-6, КЗК-10) - с.-г. прылада для разбіўкі камякоў глебы пасля ворыва, выраўноўвання паверхні ўзаранага поля, веснавога ўезджвання шматгадовых сеяных траў, перадпасяўнога або пасляпасяўнога зацвярдзення глебы і разбурэння яе скарынкі.

КИНЕМАТИЧЕСКАЯ СХЕМА - схема, на которой с помощью условных обозначений изображаются звенья механизмов с указанием параметров, необходимых для кинематического анализа.
КІНЕМАТЫЧНАЯ СХЕМА - схема, на якой з дапамогай умоўных адзнакаў паказваюцца звенні механізмаў з указанием параметраў, неабходных для кінематычнага аналізу.

КИПЯЩИЙ СЛОЙ, ПСЕВДООЖИЖЕННЫЙ СЛОЙ - состояние слоя зернового вороха, при котором под влиянием проходящего через него потока воздуха частицы вороха интенсивно перемещаются одна относительно другой. В этом состоянии слой напоминает кипящую жидкость, приобретая некоторые её свойства.
КІПЯЧЫ СЛОЙ, ПСЕЎДААЖЫЖАНЫ СЛОЙ - стан слою зерневай кучы, пры якім пад уплывам патоку паветра, што праходзіць праз яго, часцінкі кучы інтэнсіўна перамяшчаюцца адна адносна другой. У гэтым стане слой нагадвае вадкасць, якая кіпіць і набывае некаторыя яе ўласцівасці.

КЛАПАН - деталь или устройство для управления расходом газа, пара или жидкости в машинах и трубопроводах изменением площади проходного сечения. Применяют для предотвращения обратного потока жидкости (обратные клапаны), для частичного выпуска газа, пара или жидкости при повышении давления сверх установленного (предохранительные клапаны), для понижения давления и поддержания его постоянным (редукционные клапаны).
КЛАПАН - дэталь або ўстройства для кіравання расходам газу, пары альбо вадкасці ў машынах і трубаправодах шляхам змены плошчы прахаднога сячэння. Прымяняюць для прадухілення адваротнага патоку вадкасці (адваротныя клапаны), для частковага выпуску газа, пары або вадкасці пры павышэнні ціску звыш вызначанага (засцерагальныя клапаны), для паніжэння ціску і падтрымання яго нязменным (рэдукцыйныя клапаны).

КЛИН - простейшее орудие, имеющее одну или две рабочие грани в виде наклонных плоскостей.
КЛІН - прасцейшая прылада, якая мае адну або дзве рабочыя грані ў выглядзе нахіленых пласкасцей.

КЛИНОВОЙ РЕМЕНЬ - ремень трапециевидного сечения, применяемый в клиноременной передаче.

КЛІНАВЫ ПАС - пас трапецападобнага сячэння, які прымяняюць у клінапасавай перадачы.

КОВШ - рабочий орган землеройной и подъёмно-транспортной машины для захвата-отделения части материала (грунта, зерна) от массива и переноса его к месту разгрузки.
КОЎШ - рабочы орган землярыйнай і пад"ёмна-транспартнай машыны для захвату-аддзялення часткі матэрыялу (грунту, зерня) ад масіву і пераносу яго да месца разгрузкі.

КОВШОВЫЙ КОНВЕЙЕР - конвейер, транспортирующий орган которого представляет собой ряд ковшей, подвешенных к тяговой цепи.
КАЎШОВЫ КАНВЕЕР - канвеер, транспартыруючы орган якога ўяўляе сабой шэраг каўшоў, якія падвешаны да цягавага ланцуга.

КОВШОВЫЙ ЭЛЕВАТОР - машина непрерывного действия для подъёма сыпучих грузов в ковшах, прикрепленных к движущейся ленте или цепи.
КАЎШОВЫ ЭЛЕВАТАР - машына бесперапыннага дзеяння для падымання сыпкіх грузаў у каўшах, прымацаваных да ленты, якая рухаецца, або ланцугу.

КОЖУХ - наружная оболочка (футляр, капот) машины, прибора, механизма, которой придают гладкие, часто обтекаемые формы.
КАЖУХ вонкавая абалонка (футарал, капот) машыны, прыбора, механізма, якой надаюць гладкія, часта абцякальныя формы.

КОЛЕНЧАТЫЙ ВАЛ - вращающееся звено кривошипного механизма, состоящее из нескольких соосных коренных шеек, опирающихся на подшипники, и одного или нескольких колен, каждое из которых составлено из двух щек и одной шейки, соединенной с шатуном.
КАЛЕНЧАТЫ ВАЛ - самавярчальнае звяно крывашыпнага механізму, якое складаецца з некалькіх сувосевых карэнных шыяк, што абапіраюцца на падшыпнікі, і аднаго або некалькіх кален, кожнае з якіх састаўлена з дзвюх шчок і адной шыйкі, злучанай з шатуном.

КОЛЕСНАЯ ФОРМУЛА - условная характеристика ходовой части автомобиля, трактора, в которой первая цифра соответствует общему числу колес, а вторая - числу ведущих (например, МТЗ-80-4х2, МТЗ-82-4х4).
КОЛАВАЯ ФОРМУЛА - умоўная характарыстыка хадавой часткі аўтамабіля, трактара, у якой першая лічба адпавядае агульнай колькасці колаў, а другая - лічбе вядучых (напрыклад, МТЗ-80-4х2, МТЗ-82-4х4).

КОЛЕСО - деталь многих машин; имеет форму диска или обода со спицами; основное средство передачи и преобразования вращательного движения.
КОЛА - дэталь многіх машын; мае форму дыска або вобада са спіцамі; асноўны сродак перадачы і пераўтварэння вярчальнага руху.

КОЛЕЯ АВТОМОБИЛЯ, ТРАКТОРА - расстояние между колесами каждой оси транспортного средства.
КАЛЯІНА АЎТАМАБІЛЯ, ТРАКТАРА - адлегласць паміж коламі кожнай восі транспартнага сродку.

КОМБАЙН - сложный агрегат, представляющий собой совокупность рабочих машин, одновременно выполняющих несколько разнохарактерных операций.

КАМБАЙН - складаны агрэгат, які ўяўляе сабой сукупнасць рабочых машын, што адначасова выконваюць некалькі рознахарактарных аперацый.

КОМБИНИРОВАННАЯ СЕЯЛКА (СЗ-3, 6А, СЗТ-3, 6А) - с.-х. машина для одновременного высева и заделки в почву семян и минеральных удобрений (например, зерно-туковая сеялка) или семян зерновых культур, трав и удобрений (зерно-травяная сеялка).

КАМБІНАВАНАЯ СЕЯЛКА (СЗ-3, 6А, СЗГ-3,6А) - с.-г. машына для адначасовага высеву і заладкі ў глебу насення і мінеральных угнаенняў (напрыклад, зерне-тукавая сеялка) або насення збожжавых культур, траў і ўгнаенняў (зерне-травяная сеялка).

КОМБИНИРОВАННЫЙ АГРЕГАТ (РВК-3,6) - машина, снабженная несколькими рабочими органами и выполняющая за один проход одновременно несколько технологических операций (рыхлит, выравнивает и прикатывает поле).

КАМБІНАВАНЫ АГРЭГАТ (РВК-3,6) - машына, якая забяспечана некалькімі рабочымі органамі. За адзін праход выконвае адначасова некалькі тэхналагічных аперацый (рыхлюе, выраўноўвае і прыкачвае поле).

КОМПЛЕКСНАЯ АВТОМАТИЗАЦИЯ - этап автоматизации производства, при котором весь комплекс операций производственного процесса, включая транспортирование и контроль продукции, осуществляется системой автоматических машин и технологических агрегатов по заранее заданным программам и режимам с помощью различных автоматических устройств, объединенных общей системой управления.

КОМПЛЕКСНАЯ АЎТАМАТЫЗАЦЫЯ-этап аўтаматызацыі вытворчасці, пры якім увесь комплекс аперацый вытворчага працэсу, уключаючы транспартаванне і кантроль прадукцыі ажыццяўляецца сістэмай аўтаматычных машын і тэхналагічных агрэгатаў па загадзя зададзеным праграмам і рэжымам з дапамогай розных аўтаматычных прыладаў, аб"яднаных агульнай сістэмай кіравання.

КОМПЛЕКСНАЯ МЕХАНИЗАЦИЯ - применение машин и механизмов для всех основных и вспомогательных работ, выполняемых в ходе производственного процесса.

КОМПЛЕКСНАЯ МЕХАНІЗАЦЫЯ - скарыстанне машын і механізмаў для ўсіх асноўных і дапаможных работ, якія выконваюцца ў ходзе вытворчага працэсу.

КОМПОНОВКА - взаимное расположение различных элементов машины, устанавливаемое на основе закономерностей и приемов художественной композиции с учетом технико-экономических и потребительских требований.

КАМПАНОЎКА - узаемнае размяшчэнне розных элементаў машыны, якое вызначаецца на аснове заканамернасцей і спажывецкіх патрабаванняў.

КОМПРЕССИЯ - силовое воздействие на газообразное вещество, приводящее к уменьшению занимаемого им объема, а также к повышению давления и температуры. Осуществляется в компрессорах и двигателях внутреннего сгорания.

КАМПРЭСІЯ - сілавое ўздзеянне на газападобнае рэчыва, якое прыводзіць да памяншэння займаемага ім аб"ёму, а таксама да павышэння ціску і тэмпературы. Ажыццяўляецца ў кампрэсарах і рухавіках унутранага згарання.

КОМПРЕССОМЕТР - прибор для измерения давления рабочей смеси в конце такта сжатия в цилиндре двигателя внутреннего сгорания.

КАМПРЭСАМЕТР - прыбор для вымярання ціску рабочай сумесі ў канцы такту сціскання ў цыліндры рухавіка ўнутранага згарання.

КОМПРЕССОР - машина для сжатия воздуха до избыточного давления не ниже О,О15 МПа.

КАМПРЭСАР - машына для сціскання паветра да залішняга ціску не ніжэй О,О15 МПа.

КОНВЕЙЕР, ТРАНСПОРТЕР - машина непрерывного действия для перемещения сыпучих, кусковых и штучных грузов.

КАНВЕЕР, ТРАНСПАРЦЁР - машына бесперапыннага дзеяння для перамяшчэння сыпучых, кускавых і штучных грузаў.

КОНДИЦИОНЕР - агрегат для обработки и перемещения воздуха в системах кондиционирования воздуха.

КАНДЫЦЫЯНЕР - агрэгат для апрацоўкі і перамяшчэння паветра ў сістэмах кандыцыяніравания паветра.

КОНДИЦИОНИРОВАНИЕ ВОЗДУХА - создание и автоматическое поддержание в закрытых помещениях, кабинах тракторов, комбайнов температуры, относительной влажности, чистоты, состава, скорости движения воздуха, наиболее благоприятных для самочувствия людей или ведения технологических процессов, работы оборудования и приборов.

КАНДЫЦЫЯНІРАВАННЕ ПАВЕТРА - стварэнне і аўтаматычнае падтрыманне ў зачыненых памяшканнях, кабінах трактароў, камбайнаў тэмпературы, адноснай вільгатнасці, чысціні, саставу, хуткасці руху паветра, найбольш спрыяльных для самаадчування людзей ці вядзення тэхналагічных працэсаў, работы абсталявання і прыбораў.

КОНОПЛЕУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (ККУ-1,9) - с.-х. машина для скашивания семенной конопли с одновременным обмолотом семенников и связывания обмолоченных стеблей в снопы.

КАНОПЛЕЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (ККУ-1,9) - с.- г. машына для скошвання насенных канапель з адначасовай малацьбой насеннікаў і звязвання абмалочаных сцяблоў у снапы.

КОНСЕРВАЦИЯ МАШИН - комплекс технических мероприятий, обеспечивающих исправность машин при длительном их хранении. Осуществляется путём нанесения защитной пленки.

КАНСЕРВАЦЫЯ МАШЫН - комплекс тэхнічных мерапрыемстваў, якія забяспечваюць спраўнасць машын пры працяглым іх захоўванні. Ажыццяўляецца шляхам нанясення ахоўнай плеўкі.

КОНСИСТЕНТНЫЕ СМАЗКИ - высоковязкие мази (литол, солидол), применяющиеся для смазывания трущихся соединений механизмов,когда непрерывная подача жидкой смазки невозможна.

КАНСІСТЭНТНЫЯ ЗМАЗКІ - высокавязкія мазі (літол, салідол), якія скарыстоўваюцца для змазвання злучэнняў механізмаў, што труцца, калі бесперапынная падача вадкай змазкі немагчыма.

КОНСТРУКТОРСКАЯ ДОКУМЕНТАЦИЯ - графические и текстовые документы, которые содержат данные о машинах, необходимые для их разработки, изготовления, контроля, приемки, эксплуатации и ремонта. Виды и комплектность установлены стандартом, правила оформления приведены в Единой системе конструкторской документации (ЕСКД).

КАНСТРУКТАРСКАЯ ДАКУМЕНТАЦЫЯ - графічныя і тэкставыя дакументы, якія змяшчаюць даныя аб машынах, неабходныя для іх распрацоўкі, вырабу, кантролю, прыёмкі, эксплуатацыі і рамонту. Віды і камплектнасць устаноўлены стандартам, правілы афармлення прыведзены ў Адзінай сістэме канструктарскай дакументацыі (ЕСКД).

КОНТЕЙНЕР - съемное приспособление для перевозки грузов различными видами транспорта без перегрузки находящихся в нем грузов до склада получателя.

КАНТЭЙНЕР - здымнае прыстасаванне для перавозу грузаў рознымі відамі транспарта без перагружвання грузаў, якія знаходзяцца ў ім да склада атрымальніка.

КОНТРГАЙКА - гайка, навинчиваемая на болт или шпильку в дополнение к основной гайке для предупреждения самоотвинчивания.

КОНТРГАЙКА - гайка, якая накручваецца на болт або шпільку ў дапаўненне да асноўнай гайкі для папярэджвання самаадкручвання.

КОПНОВОЗ (КУН-10) - с.-х. машина транспортирования копен сена и соломы к месту скирдования.

КАПАВОЗ (КУН-10) - с.-г. машына для транспартавання кап сена і саломы да месца сціртавання.

КОРМОУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (КСК-100А, Е-282) - с.-х. машина для скашивания или подбора из валков с одновременным измельчением трав, кукурузы, используемых для приготовления сенажа, травяной муки, силоса и на зеленый корм.

КАРМАЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (КСК-100А, Е-282) - с.-г. машына для скошвання або надбору з валкоў з адначасовым драбненнем траў, кукурузы, якія выкарыстоўваюцца для падрыхтоўкі сенажу, травяной мукі і як зялёны корм.

КОРНЕУБОРОЧНАЯ МАШИНА (КС-6В, РКМ-6-03, МКК-6) - с.-х. машина для уборки корней сахарной или кормовой свеклы.

КАРАНЯЎБОРАЧНАЯ МАШЫНА (КС-6В, РКМ-6-03, МКК-6) - с.-г. машына для ўборкі каранёў цукровых або кармавых буракоў.

КОРОБКА ПЕРЕДАЧ - многозвенный механизм, в котором ступенчатое изменение передаточного отношения осуществляется при переключении зубчатых передач, размещенных в отдельном корпусе (коробке).

КАРОБКА ПЕРАДАЧ - многазвенны механізм, у якім ступенчатая змена перадатачных адносін ажыццяўляецца пры пераключэнні зубчастых перадач, якія размешчаны у асобным корпусе (каробцы).

КОРОБКА СКОРОСТЕЙ - многозвенный механизм, предназначенный для изменения частоты вращения вала при постоянной частоте вращения ведущего путем изменения передаточного отношения.

КАРОБКА СКОРАСЦЕЙ - многазвенны механізм, прызначаны для змены частаты вярчэння вала пры пастаяннай частаце вярчэння вядучага шляхам змены перадатачных адносін.

КОРОМЫСЛО - звено рычажного механизма, деталь в виде двуплечего рычага, который может совершать только неполный оборот вокруг неподвижной оси.

КАРОМЫСЕЛ - звяно рычажнага механізму, дэталь у выглядзе двухплечага рычагу, які можа рабіць толькі няпоўны абарот вакол нерухомай восі.

КОРПУС - часть машины, обычно служащая её основанием и несущая все основные механизмы.

КОРПУС - частка машыны, якая звычайна служыць яе асновай і нясе ўсе асноўныя механізмы.

КОРРОЗИЯ - разрушение металлов вследствие взаимодействия их с внешней средой.

КАРОЗІЯ - разбурэнне металаў з прычыны ўзаемадзеяння іх з навакольным асяроддзем.

КОРЧЕВАЛЬНЫЕ МАШИНЫ (МП-7А, МТП-26) - машины для корчевания пней и деревьев, удаления камней при мелиоративных работах, на строительстве дорог.

КАРЧАВАЛЬНЫЯ МАШЫНЫ (МП-7А, МТП-26) - машыны для карчавання пнёў і дрэваў, вымання камянёў пры меліярацыйных работах, на будаўніцтве дарог.

КОСИЛКА (КС-Ф-2, 1Б, КРД-2,4) - с.-х. машина для скашивания трав.

КАСІЛКА (КС-Ф-2, 1Б, КРД-2,4) - с.-г. машына для скошвання траў.

КОСИЛКА-ИЗМЕЛЬЧИТЕЛЬ (КИР-1,5Б) - с.-х. машина для скашивания, одновременного измельчения и погрузки измельченной массы в бункер.

КАСІЛКА-ДРАБНІЦЕЛЬ (КІР-1,5Б) - с.-г. машына для скошвання, адначасовага драбнення і пагрузкі здробленай масы ў бункер.

КОСИЛКА-ПЛЮЩИЛКА (КПС-5Б, КПРН-3, Е-303) - с.-х. машина для скашивания и расплющивания стеблей трав с целью ускорения сушки.

КАСІЛКА-ПЛЮШЧЫЛКА (КПС-5Б, КПРН-3, Е-303) - с.-г. машына для скошвання і расплюшчвання сцяблоў траў з мэтай паскарэння сушэння.

КОЭФФИЦИЕНТ ГОТОВНОСТИ - показатель надежности машин, характеризующий вероятность того, что машина будет работоспособна в произвольно выбранный момент времени в промежутках между выполнениями планового технического обслуживания.

КАЭФІЦЫЕНТ ГАТОЎНАСЦІ - паказчык надзейнасці машын, які характаразуе верагоднасць таго, што машына будзе працаздольна ў адвольна выбраны момант часу ў прамежках паміж выкананнямі планавага тэхнічнага абслугоўвання.

КРАЗ - марка грузовых автомобилей и тягачей, выпускаемых с 1959 г. Кременчугским автомобильным заводом.
КРАЗ - марка грузавых аўтамабіляў і цягачоў, якія выпускаюцца з 1959г. Крамянчугскім аўтамабільным заводам.

КРАН - запорное устройство, в котором подвижная деталь затвора имеет форму тела вращения с отверстием для пропускания потока и при его перекрытии вращается вокруг своей оси, перпендикулярной к направлению потока.
КРАН - запорнае ўстройства, ў якім рухомая дэталь засоўкі мае форму цела вярчэння з адтулінай для прапускання патоку і пры яго перакрыцці круціцца вакол сваёй восі, перпендыкулярнай да напрамку патоку.

КРЕПЕЖНЫЕ ДЕТАЛИ - детали (болты,винты, шпильки, гайки, заклепки, шпонки и т.п.) для жесткого скрепления элементов машин.
КРАПЁЖНЫЯ ДЭТАЛІ - дэталі (балты, вінты, шпількі, гайкі, заклёпкі, шпонкі і г.д.) для цвёрдага замацавання элементаў машын.

КРИВОШИП - звено кривошипного механизма, совершающее полный оборот вокруг неподвижной оси.
КРЫВАШЫП - звяно крывашыпнага механізма, якое робіць поўны абарот вакол нерухомай восі.

КРОНШТЕЙН - консольная опорная деталь для крепления частей машин.
КРАНШТЭЙН - кансольная апорная дэталь для мацавання частак машын.

КУДЕЛЕПРИГОТОВИТЕЛЬНАЯ МАШИНА - стационарная машина для очистки от костры волокнистых отходов, образующихся при обработке льняной тресты на льнотрепальной машине.
КУДЗЕЛЯПАДРЫХТОЎЧАЯ МАШЫНА - стацыянарная машына для ачысткі ад кастрыцы валакністых адходаў, якія ўзнікаюць пры апрацоўцы льняной трасты на льнотрапальнай машыне.

КУКУРУЗОУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (КСКУ-6 "ХЕРСОНЕЦ-200", ККП-3 "ХЕРСОНЕЦ-9") - с.-х. машина для уборки кукурузы на зерно с отрывом початков от стеблей, очистки их от оберток и измельчения листо-стебельной массы.
КУКУРУЗАЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (КСКУ-6 "ХЕРСОНЕЦ-200", ККП-3 "ХЕРСОНЕЦ-9") - с.-г. машына для ўборкі кукурузы на зерне з адрывам пачаткаў ад сцябла, ачысткі іх ад абгорткаў і драбнення ліста-сцябловай масы.

КУЛЬТИВАТОР - с.-х. орудие для рыхления почвы и уничтожения сорняков. Бывают для сплошной обработки почвы (КШУ-12), культиваторы-плоскорезы (КПШ-5, КПШ-9), пропашные культиваторы (КОР-4,2, КРН-4,2Г).
КУЛЬТЫВАТАР - с.-г. прылада для рыхлення глебы і знішчэння пустазелля. Бываюць для суцэльнай апрацоўкі глебы (КШУ-12), культыватары-пласкарэзы (КПШ-5, КПШ-9), прапашныя культыватары (КОР-4,2, КРН-4,2г).

КУЛЬТИВАТОР-ОКУЧНИК (КОН-2,8А, КНО-4,2) - с.-х. орудие для междурядной обработки, подкормки и окучивания картофеля.
КУЛЬТЫВАТАР-АКУЧНІК (КОН-2,8А, КНО-4,2) - с.-г. прылада для міжрадковай апрацоўкі, падкармлівания і акучвання бульбы.

КУСТАРНИКОВО-БОЛОТНЫЙ ПЛУГ (ПБН-100А) - с.-х. орудие для вспашки болотных торфяных и минеральных почв, покрытых низким кустарником.
КУСТОВА-БАЛОТНЫ ПЛУГ (ПБН-100А) - с.-г. прылада для ўзворвання балотных тарфяных і мінеральных глеб, якія накрыты нізкім кустоўем.

КУСТОРЕЗ (ДП-24) - навесное тракторное орудие для срезания кустарников и мелколесья при мелиоративном строительстве.
КУСТАРЭЗ (ДП-24) - навесная трактарная прылада для зразання кустоўя і драбналесся пры меліярацыйным будаўніцтве.

ЛАПА КУЛЬТИВАТОРА - рабочий орган для поверхностной обработки почвы и уничтожения сорных растений. Бывают полольные, рыхлительные, универсальные и др.
ЛАПА КУЛЬТЫВАТАРА - рабочы орган для паверхневай апрацоўкі глебы і знішчэння пустазелля. Бываюць палольныя, рыхліцельныя, універсальныя і інш.

ЛЕБЁДКА - грузоподъёмная машина для перемещения грузов посредством движущегося гибкого элемента - каната или цепи.
ЛЯБЁДКА - грузапад"ёмная машына для перамяшчэння грузаў пры дапамозе гібкага элемента, які рухаецца (каната або ланцуга).

ЛЕМЕХ - рабочая часть корпуса плуга, которая служит для подрезания пласта почвы, его подъёма и направления на отвал.
ЛЯМЕШ - рабочая частка корпуса плуга, якая служыць для падразання пласта глебы, яго пад"ёму і накіравання на акладню.

ЛЕНТОЧНЫЙ КОНВЕЙЕР - конвейер, у которого грузонесущим и одновременно тяговым органом является гибкая лента из прорезиненной ткани.
СТУЖАЧНЫ КАНВЕЕР - канвеер, у якога грузанясучым і адначасова цягавым органам з"яўляецца гібкая стужка з прарызіненай тканіны.

ЛИТОЛ - пластичная антифрикционная водостойкая смазка, состоящая из нефтяного масла, загущенного литиевой солью.
ЛІТОЛ - пластычная антыфрыкцыйная водаўстойлівая змазка, якая складаецца з нафтавага масла, загушчанага літневай соллю.

ЛИТРАЖ ДВИГАТЕЛЯ - суммарный рабочий объём всех цилиндров двигателя внутреннего сгорания.
ЛІТРАЖ РУХАВІКА - сумарны рабочы аб"ём усіх цыліндраў рухавіка ўнутранага згарання.

ЛИЦЕНЗИЯ - разрешение на использование изобретения или иного научно-технического достижения.
ЛІЦЭНЗІЯ - дазвол на выкарыстанне вынаходніцтва або іншага навукова-тэхнічнага дасягнення.

ЛОНЖЕРОН - продольная балка рамы автомобиля, имеющая корытообразное сечение, увеличенное в местах, подверженных наибольшим нагрузкам.
ЛАНЖЭРОН - падоўжная бэлька рамы аўтамабіля, якая мае карытападобнае сячэнне, павялічанае ў месцах, што падпадаюць пад найбольшыя нагрузкі.

ЛУЩИЛЬНИК (ЛДГ-5А, ППА-10-25) - с.-х. орудие для лущения стерни, предпосевной обработки почвы и закрытия влаги на стерневом поле. Бывают дисковые и лемешные.

ЛУШЧЫЛЬНІК (ЛДГ-5А, ППА-10-25) - с.-г. прылада для лушчэння ржышча, перадпасяўной апрацоўкі глебы і закрыцця вільгаці на ржышчавым полі. Бываюць дыскавыя і лямешныя.

ЛЬНОМОЛОТИЛКА (МЛ-2, 8П) - с.-х. машина для обмолота льна, перетирания головок и очистки семян.

ІЛЬНОМАЛАТАРНЯ (МЛ-2,8П) - с.-г. машына для абчэсвання галовак ільну, іх перацірання і ачысткі насення.

ЛЬНОТЕРЕБИЛКА (ТЛН-1,5А) - с.-х. машина для теребления льна и расстила его по полю в ленту.

ІЛЬНОЦЕРАБІЛКА (ТЛН-1,5А) - с.-г. машына для церабления сцяблоў ільну і расцілання яго па полі ў стужку.

ЛЬНОТРЕПАЛЬНАЯ МАШИНА - с.-х. машина для очистки промятой льняной тресты от костры (древесная часть стеблей) и посторонних примесей.

ІЛЬНОТРАПАЛЬНАЯ МАШЫНА - с.-г. машына для ачысткі прамятай ільняной трасты ад кастрыцы (драўняная частка сцёблаў) і пабочных прымесяў.

ЛЬНОУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (ЛК-4А, ЛКВ-4А) - с.-х. машина для уборки льна-долгунца: теребит лен, отделяет семенные коробочки от стеблей, погружает семенной ворох в прицепную тележку и расстилает очёсанную соломку на льнище или связает его в снопы.

ІЛЬНОЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (ЛК-4А, ЛКВ-4А) - с.-г. машына для ўборкі льну-даўгунцу: цярэбіць лён, аддзяляе насенныя галоўкі ад сцёблаў, пагружае насенную сумесь у прычапную цялежку і рассцілае абчэсаную саломку на льнішчы або звязвае яе ў снапы.

МАГНЕТО - магнитноэлектрический генератор переменного тока, генерирующий электрические разряды между электродами свечи зажигания для воспламенения рабочей смеси в цилиндрах внутреннего сгорания.

МАГНЕТА - магнітаэлектрычны генератар пераменнага току, які генерыруе электрычныя разрады паміж электродамі свечкі запальвання для ўзгарання рабочай сумесі ў цыліндрах унутранага згарання.

МАГНИТ - тело, обладающее намагниченностью, т.е. создающее магнитное поле.

МАГНІТ - цела, якое валодае намагнічанасцю, або стварае магнітнае поле.

М А З - марка грузовых автомобилей, прицепов и полуприцепов, выпускаемых Минским автомобильным заводом (построен в 1947 г.).

М А З - марка грузавых аўтамабіляў, прычэпаў і паўпрычэпаў, якія выпускаюцца Мінскім аўтамабільным заводам (пабудаваны ў 1947 г.).

МАНЁВРЕННОСТЬ - способность автомобиля, трактора, самоходной машины двигаться в проездах с заданными шириной и радиусами закруглений без попеременного движения передним и задним ходом.

МАНЕЎРАНАСЦЬ - здольнасць аўтамабіля, трактара, самаходнай машыны рухацца ў праездах з зададзенымі шырынёй і радыусамі закругленняў без папераменнага руху пярэднім і заднім ходам.

МАНЖЕТА - уплотнительная деталь машины, препятствующая перетеканию жидкости из полости высокого давления, когда между ними перемещается деталь, обычно цилиндрической формы.

МАНЖЭТА - ушчыльнікавая дэталь машыны, якая перашкаджае перацяканню вадкасці з поласці высокага ціску, калі паміж імі перамяшчаецца дэталь, звычайна цыліндрычнай формы.

МАНОМЕТР - прибор для измерений давления жидкостей и газов.

МАНОМЕТР - прыбор для вымярэння ціску вадкасцей і газаў.

МАРКЁР - приспособление к сеялке (сажалке) для обеспечения параллельности проходов посевного (посадочного) машинно-тракторного агрегата и получения заданного стыкового междурядья.

МАРКЁР - прылада да сеялкі (саджалкі) для забеспячэння паралельнасці праходаў пасяўнога (пасадачнага) машынна-трактарнага агрэгата і атрымання зададзеных стыкавых міжрадкоўяў.

МАСЛЁНКА - устройство для подачи смазочных материалов на трущиеся поверхности машин и механизмов.

МАСЛЁНКА - устройства для падачы змазачных матэрыялаў на паверхні машын і механізмаў, якія трунца.

МАСЛЯНЫЙ РАДИАТОР - устройство для охлаждения и поддержания оптимальной температуры (вязкости) масла в двигателе внутреннего сгорания, ходовых системах.

МАСЛЯНЫ РАДЫЯТАР - устройства для ахаладжэння і падтрымання аптымальнай тэмпературы (вязкасці) масла ў рухавіку ўнутранага згарання, хадавых сістэмах.

МАСЛЯНЫЙ ФИЛЬТР - фильтр для очистки масла от различных примесей.

МАСЛЯНЫ ФІЛЬТР - фільтр для ачысткі масла ад розных прымесяў.

МАХОВИК - колесо с массивным ободом, устанавливаемое на валу машины с неравномерной нагрузкой для выравнивания её хода.

МАХАВІК - кола з масіўным вобадам, якое устанаўліваецца на вале машыны з нераўнамернай нагрузкай для выраўноўвання яе ходу.

МАШИНА - механическое устройство, выполняющее движения для преобразования энергии, материалов или информации. Основное назначение - частичная или полная замена производственных функций человека с целью облегчения труда и повышения его производительности.

МАШЫНА - механічнае устройства, якое выконвае рухі для пераўтварэння энергіі, матэрыялаў або інфармацыі. Асноўнае прызначэнне - частковая ці поўная замена вытворчых функцый чалавека з мэтай аблягчэння працы і павышэння яе прадукцыйнасці.

МАШИННО-ТРАКТОРНЫЙ АГРЕГАТ - сочетание трактора (самоходного шасси) и рабочей с.-х. машины (орудия) для выполнения механизированных операций.

МАШЫНА-ТРАКТАРНЫ АГРЭГАТ - спалучэнне трактара (самаходнага шасі) і рабочай с.-г. машыны (прылады) для выканання механізаваных аперацый.

МЕЖРЕМОНТНЫЙ ПРОБЕГ - пробег транспортных средств (в км.) за срок службы от одного капитального ремонта до другого.

МІЖРАМОНТНЫ ПРАБЕГ - прабег транспартных сродкаў (у км.) за тэрмін службы ад аднаго капітальнага рамонта да другога.

МЕЛИОРАЦИЯ - коренное улучшение природных условий почв путем регулирования их водного (и связанных с ним воздушного, пищевого и теплового) режима.

МЕЛІЯРАЦЫЯ - карэннае паляпшэнне прыродных умоў глеб шляхам рэгулявання іх воднага (і звязаных з ім паветранага, харчовага і цеплавога) рэжыму.

МЕМБРАНА - закрепленная по периметру тонкая гибкая пластинка, предназначенная для разделения двух полостей от общего объёма, для преобразования изменения давления в линейных перемещениях и наоборот.

МЕМБРАНА - замацаваная па перыметру тонкая гібкая пласцінка, прызначаная для раздзялення дзвюх поласцяў ад агульнага аб"ёму, для пераўтварэння змянення ціску ў лінейных перамяшчэннях і наадварот.

МЁРТВАЯ ТОЧКА - крайнее положение поршня, при котором скорость его равна нулю.

МЁРТВЫ ПУНКТ - крайняе становішча поршня, пры якім хуткасць яго раўна нулю.

МЕТИЗЫ (металлические изделия) - стандартизованные металлические изделия разнообразной номенклатуры (гвозди, сварочные электроды, болты, гайки, шпильки, заклепки).

МЕЦІЗЫ (вырабы з металу) - стандартызаваныя металічныя вырабы з металу разнастайнай наменклатуры (цвікі, зварачныя электроды, балты, гайкі, шпількі, заклёпкі).

МЕХАНИЗАЦИЯ - замена ручных средств труда машинами и механизмами с применением для их действия различных видов энергии в процессах трудовой деятельности, что приводит к повышению производительности труда и освобождению человека от выполнения тяжелых и утомительных операций.

МЕХАНІЗАЦЫЯ - замена ручных сродкаў працы машынамі і механізмамі з прымяненнем для іх дзеяння розных відаў энергіі ў працэсах працоўнай дзейнасці, што вядзе да павышэння прадукцыйнасці працы і да вызвалення чалавека ад выканання цяжкіх і ўтомных аперацый.

МИДЕЛЕВОЕ СЕЧЕНИЕ - наибольшее по площади поперечное сечение удлиненного тела.

МІДЗЕЛЕВАЕ СЯЧЭННЕ - найбольшае па плошчы папярочнае сячэнне падоўжанага цела.

МИКРОКЛИМАТ - совокупность физических параметров воздушной среды (температуры, относительной влажности, скорости и направления ветра) на небольших пространствах.

МІКРАКЛІМАТ - сукупнасць фізічных параметраў паветранага асяроддзя (тэмпературы, адноснай вільготнасці, хуткасці і накіравання ветру) на невялікіх прасторах.

МНОГОКОВШОВЫЙ ЭКСКАВАТОР - землеройная машина непрерывного действия, рабочий орган которой состоит из ряда ковшей, перемещающихся по замкнутой траектории.

МНОГАКАЎШОВЫ ЭКСКАВАТАР - землярыйная машына бесперапыннага дзеяння, рабочы орган якой складаецца з шэрагу каўшоў, якія перамяшчаюцца па замкнутай траекторыі.

МНОГООСНЫЙ АВТОМОБИЛЬ - автомобиль, имеющий более двух осей. Выполняются главным образом автомобили повышенной проходимости, грузовые автомобили для перевозки особо тяжелых грузов.

ШМАТВОСНЫ АЎТАМАБІЛЬ - аўтамабіль, які мае больш дзвюх восяў. Вырабляюцца галоўным чынам аўтамабілі павышанай праходнасці, грузавыя аўтамабілі для перавозкі асабліва цяжкіх грузаў.

МОДЕЛЬ - воспроизведение предмета в уменьшенном или увеличенном виде.

МАДЭЛЬ - узнаўленне прадмета ў паменшаным ці павялічаным выглядзе.

МОДЕРНИЗАЦИЯ - один из способов улучшения функциональных свойств, внешнего вида машин, повышения их эксплуатационной надежности, состоящий в изменении отдельных деталей, узлов или внешнего вида без принципиального преобразования.

МАДЭРНІЗАЦЫЯ - адзін са спосабаў паляпшэння функцыянальных уласцівасцей, вонкавага выгляду машын, павышэння іх эксплуатацыйнай надзейнасці, які заключаецца ў змяненні асобных дэталяў, вузлоў або вонкавага выгляду без прынцыповага пераўтварэння.

МОДИФИКАЦИЯ - видоизменение.
МАДЫФІКАЦЫЯ - відазмяненне.

МОДУЛЬ - унифицированный узел, состоящий из взаимозаменяемого комплекса деталей и выполняющий самостоятельную функцию в различных технических устройствах.

МОДУЛЬ - уніфікаваны вузел, які складаецца з узаемазамяняльнага комплексу дэталяў і які выконвае самастойную функцыю ў розных тэхнічных устройствах.

МОЛОТИЛКА - машина или часть машины (комбайна), предназначенная для обмолота с.-х. культур.

МАЛАТАРНЯ - машына або частка машыны (камбайна), прызначаная для малацьбы с.-г. культур.

МОРАЛЬНЫЙ ИЗНОС - уменьшение стоимости в результате старения находящихся в эксплуатации машин независимо от того, снизилась или не снизилась их физическая пригодность.

МАРАЛЬНЫ ЗНОС - памяншэнне вартасці ў выніку старэння машын, якія знаходзяцца ў эксплуатацыі, незалежна ад таго, панізілася ці не панізілася іх фізічная прыгоднасць.

МОТОВИЛО - рабочий орган уборочных машин для подвода порции стеблей к режущему аппарату, поддержания их во время среза и отвода срезанных стеблей к следующему рабочему органу (транспортеру, шнеку).
МАТАВІЛА - рабочы орган уборачных машын для падводу порцыі сцёблаў да рэжучага апарата, падтрымання іх у час зрэзвання і адводу зрэзаных сцёблаў да наступнага рабочага органа (транспарцёра, шнэка).

МОТОР-КОЛЕСО - комплексный агрегат, объединяющий двигатель, силовую передачу, собственно колесо и тормозное устройство. Устанавливаются на автомобилях-самосвалах особо большой грузоподъёмности ("БелАЗ") или прицепных с.-х. машинах.
МАТОР-КОЛА - комплексны агрэгат, які яднае рухавік, сілавую перадачу, уласна кола і тармазное устройства. Яго ўстанаўліваюць на аўтамабілях-самазвалах асабліва вялікай грузапад"ёмнасці ("БелАЗ") або прычэпных с.-г. машынах.

МОТОРНОЕ ТОПЛИВО - жидкое или газообразное горючее, используемое в двигателях внутреннего сгорания.
МАТОРНАЕ ПАЛІВА - вадкае або газападобнае гаручае, якое выкарыстоўваецца ў рухавіках унутранага згарання.

МОТОРНЫЕ МАСЛА - масла для смазки двигателей внутреннего сгорания, относятся к разряду смазочных масел.
МАТОРНАЕ МАСЛА - масла для змазкі рухавікоў унутранага згарання, адносіцца да разраду змазачных маслаў.

МУЛЬТИПЛИКАТОР - устройство для усиления действия какого-либо механизма, повышения давления, увеличения передаточного отношения.
МУЛЬТЫПЛІКАТАР - устройства для ўзмацнення дзеяння якога-небудзь механізму, павышэння ціску, павелічэння перадатачных адносін.

МУФТА - устройство для соединения валов, тяг, труб, кабелей.
МУФТА - устройства для злучэння валоў, цягаў, труб, кабеляў.

НАГРУЗОЧНАЯ ВИЛКА - прибор для определения под нагрузкой электрического напряжения на клеммах аккумуляторной батареи.
НАГРУЗАЧНАЯ ВІЛКА - прыбор для вызначэння электрычнага напружання пад нагрузкай на клемах акумулятарнай батарэі.

НАДДУВ - увеличение количества свежего заряда в цилиндре двигателя внутреннего сгорания за счёт повышения давления при впуске.
НАДДУЎ - павелічэнне колькасці свежага зарада ў цыліндры рухавіка ўнутранага згарання за кошт павышэння ціску пры ўпуску.

НАДЕЖНОСТЬ - свойство машины выполнять заданные функции, сохраняя свои эксплуатационные показатели в определенных пределах.
НАДЗЕЙНАСЦЬ - уласцівасць машыны выконваць зададзеныя функцыі, захоўваючы сваё эксплуатацыйныя паказчыкі ў азначаных межах.

НАРАБОТКА - продолжительность функционирования машины или объём выполненной ей работы за некоторый промежуток времени.
НАПРАЦОЎКА - працягласць функцыяніравання машыны або аб"ём выкананай ёю работы за некаторы прамежак часу.

НАРАБОТКА НА ОТКАЗ - среднее значение наработки ремонтируемой машины между отказами.
НАПРАЦОЎКА НА АДКАЗ - сярэдняе значэнне напрацоўкі рамантуемай машыны паміж адказамі.

НАСОС - гидромашина для напорного перемещения жидкости в результате преобразования подводимой энергии в энергию потока жидкости.
ПОМПА - гідрамашына для напорнага перамяшчэння вадкасці ў выніку пераўтварэння энергіі, якая падводзіцца ў энергію патоку вадкасці.

НАТЯЖНОЙ РОЛИК - свободно вращающееся дополнительное колесо в ременной передаче.
НАЦЯЖНЫ РОЛІК - дадатковае кола, якое свабодна круціцца ў рамен-най перадачы.

НЕЗАВИСИМАЯ ПОДВЕСКА КОЛЕС - подвеска колес автомобиля, при которой перемещение одного колеса, вызванное неровностями дороги, не передается другому колесу.
НЕЗАЛЕЖНАЯ ПАДВЕСКА КОЛАЎ - падвеска колаў аўтамабіля, пры якой перамяшчэнне аднаго кола, выклікане няроўнасцямі дарогі, не перадаецца другому колу.

НЕИСПРАВНОСТЬ - состояние машины, при котором она не соответствует требованиям, предъявляемым как в отношении основных параметров, так и в отношении удобств эксплуатации, внешнего вида, комплектности.
НЯСПРАЎНАСЦЬ - стан машыны, пры якім яна не адпавядае патрабаванням, што прад"яўляюцца як у адносінах асноўных параметраў, так і ў адносінах зручнасці эксплуатацыі, знешняга выгляду, камплектнасці.

НЕРАЗЪЕМНОЕ СОЕДИНЕНИЕ - соединение деталей, при котором разборка узла возможна лишь при разрушении крепления или самих деталей.
НЕРАЗДЫМНАЕ ЗЛУЧЭННЕ - злучэнне дэталяў, пры якім разборка вузла магчыма толькі пры разбурэнні мацавання або саміх дэталяў.

"НИВА" (ВАЗ-2121) - марка легковых грузопассажирских автомобилей, выпускаемых с 1977 г. Волжским автомобильным заводом.
"НІВА" (ВАЗ-2121) - марка легкавых грузапасажырскіх аўтамабіляў, якія выпускаюцца з 1977 г. Волжскім аўтамабільным заводам.

"НИВА" (СК-5М) - марка зерноуборочного комбайна, выпускаемого ПО "Ростсельмаш".
"НІВА" (СК-5М) - марка зернеўборачнага камбайна, які выпускаецца ПА "Ростсельмаш".

НОРИЯ - транспортирующее устройство непрерывного действия в виде ковшового элеватора. Устанавливаются на зерноочистительно-сушильных комплексах.
НОРЫЯ - транспартуючае абсталяванне бесперапыннага дзеяння ў выглядзе каўшовага элеватара. Устанаўліваюцца на зернеачышчальна-сушыльных комплексах.

ОБГОННАЯ МУФТА - разновидность сцепных самоуправляющихся муфт, передающих крутящий момент только в одном направлении.
АБГОННАЯ МУФТА - разнавіднасць сцапных самакіравальных муфт, якія перадаюць круцячы момант толькі ў адным напрамку.

ОБЕЧАЙКА - цилиндрический барабан из листового материала, открытый с торцов.
АБЯЧАЙКА - цыліндрычны барабан з ліставога матэрыялу, адкрыты з тарцоў.

ОБКАТКА - начальный период эксплуатации машин (после изготовления или капитального ремонта), во время которого происходит приработка рабочих поверхностей деталей, осадка прокладок и т.п.; характеризуется постоянным уменьшением интенсивности изнашивания деталей в течение определенного периода.
АБКАТКА - пачатковы перыяд эксплуатацыі машын (пасля вырабу ці капітальнага рамонту), на працягу якога адбываецца прыробка рабочых паверхняў дэталяў, асадка пракладак і г.д.; характарызуецца пастаянным памяншэннем інтэнсіўнасці зношвання дэталяў на працягу пэўнага перыяду.

ОБРАТНАЯ ЛОПАТА - рабочее оборудование одноковшового экскаватора, применяемое для рытья небольших котлованов и траншей, расположенных обычно ниже уровня стоянки экскаватора.
АДВАРОТНАЯ ЛАПАТА - рабочае абсталяванне аднакаўшовага экскаватара, якое прымяняецца для рыцця невялікіх катлаванаў і траншэй, размешчаных звычайна ніжэй узроўня стаянкі экскаватара.

ОДНОКОВШОВЫЙ ЭКСКАВАТОР - машина цикличного действия, осуществляющая выемку и перемещение грунта или иного материала.
АДНАКАЎШОВЫ ЭКСКАВАТАР - машына цыклічнага дзеяння, якая здзяйсняе выемку і перамяшчэнне грунту ці іншага матэрыялу.

ОКТАН-КОРРЕКТОР - приспособление на прерывателе-распределителе зажигания для установки опережения зажигания вручную в зависимости от октанового числа применяемого топлива.
АКТАН-КАРЭКТАР - прыстасаванне на прарывальніку-размеркавальніку запальвання для ўстаноўкі апярэджання запальвання ўручную ў залежнасці ад актанавага ліку ўжываемага топліва.

ОКТАНОВОЕ ЧИСЛО (76,93) - условный показатель антидетанационных свойств моторных топлив (бензина и керосина).
АКТАНАВЫ ЛІК (76,93) - умоўны паказчык антыдэтанацыйных якасцяў маторных топліваў (бензіну і газы).

ОПЕРЕЖЕНИЕ ЗАЖИГАНИЯ - воспламенение искрой топлива в двигателе внутреннего сгорания с принудительным зажиганием перед концом такта сжатия.
АПЯРЭДЖАННЕ ЗАПАЛЬВАННЯ - загаранне ад іскры топліва ў рухавіку ўнутранага згарання з прымусовым запальваннем пры канцы такту сціскання.

ОПРЫСКИВАТЕЛЬ (ОП-2000, ОМ-630) - с.-х. машина для опрыскивания растений растворами ядохимикатов для борьбы с сорняками, вредителями и болезнями.
АПЫРСКВАЛЬНІК (ОП-2000, ОМ-630) - с.-г. машына для апырсквання раслін растворамі ядахімікатаў для барацьбы з пустазеллем, шкоднікамі і хваробамі.

ОПЫЛИВАТЕЛЬ (ОШУ-50А) - с.-х. машина для опыливания растений порошкообразными ядохимикатами в целях борьбы с вредителями и болезнями.
АПЫЛЯЛЬНІК (АШУ-50А) -с.-г. машына для апыльвання раслін парашкападобнымі ядахімікатамі ў мэтах барацьбы са шкоднікамі і хваробамі.

ОРОСИТЕЛЬНАЯ СИСТЕМА - комплекс гидротехнических сооружений для забора воды из источника, распределения ее орошаемой площади и для полива.
АРАШАЛЬНАЯ СІСТЭМА - комплекс гідратэхнічных збудаванняў для забору вады з крыніц, размеркавання яе арашаемай плошчы і для палівання.

ОРОШЕНИЕ - совокупность гидротехнических мероприятий для искусственного повышения влажности почвы с целью создания в ней благоприятного режима, необходимого для получения высоких и устойчивых урожаев с.-х. культур.
АРАШЭННЕ - сукупнасць гідратэхнічных мерапрыемстваў для штучнага павышэння вільгаці глебы з мэтай стварэння спрыяльнага рэжыму, неабходнага для атрымання высокіх і ўстойлівых ураджаеў с.-г. культур.

ОСУШЕНИЕ - отвод грунтовых вод с площадей, предназначенных для с.-х. освоения.
АСУШВАННЕ - адвод грунтовых вод з плошчаў, якія прызначаны для с.-г. асваення.

ОСЬ - деталь, обычно удлиненной цилиндрической формы, служащая для поддержания вращающихся вместе с ней или вокруг неё различных деталей или механизмов машины и не передающая крутящего момента.
ВОСЬ - дэталь, звычайна ўдлінёнай цыліндрычнай формы, якая служыць для падтрымання розных дэталяў ці механізмаў машыны, якія круцяцца разам з ёй (дэталлю) ці вакол яе, і якая не перадае круцячага моманту.

ОТВАЛ ПЛУГА - рабочая часть корпуса плуга, предназначенная для подъёма пласта почвы, подрезанного лемехом, деформирования его, оборачивания верхним слоем вниз.
АКЛАДНЯ ПЛУГА - рабочая частка корпуса плуга, якая прызначана для пад"ёму пласта глебы, падрэзанага лемехам, дэфармавання яго, абарочвання верхнім слоем уніз.

ОТВЁРТКА - слесарно-сборочный инструмент для завинчивания и отвинчивания винтов и шурупов.
АДВЕРТКА - слясарна-зборачны інструмент для завінчвання і адвінчвання вінтоў і шрубаў.

ОТКАЗ - одно из основных понятий надежности: событие, заключающееся в нарушении работоспособности машины.

АДКАЗ - адно з асноўных паняццяў надзейнасці: падзея, якая заключаецца ў парушэнні працаздольнасці машыны.

ОЧИСТКА - рабочий орган зерноуборочных комбайнов и молотилок для выделения зерна (семян) из мелкого соломистого вороха, полученного после обмолота, перетирания, очеса растительной массы различных культур.
АЧЫСТКА - рабочы орган збожжаўборачных камбайнаў і малацілак для аддзялення зярнят (насення) з дробнай саломістай груды, атрыманай пасля абмалоту, перацірання, абчосу раслiннай масы розных культур.

ПАЗ - марка автобусов, выпускаемых Павловским автобусным заводом с 1964 года.
ПАЗ - марка аўтобусаў, якія выпускаюцца Паўлаўскім аўтобусным заводам з 1964 г.

ПАТЕНТ - документ, удостоверяющий государственное признание технического решения изобретением и закрепляющий за лицом, которому он выдан, исключительное право на изобретение.
ПАТЭНТ - дакумент, які сведчыць аб дзяржаўным прызнанні тэхнічнай распрацоўкі вынаходніцтвам і замацоўвае за асобай, якой ён выдадзены, выключнае права на вынаходніцтва.

ПАТЕНТОСПОСОБНОСТЬ - совокупность признаков технического решения, отличающегося новизной, необходимых и достаточных для признания его изобретением.
ПАТЭНТАЗДОЛЬНАСЦЬ - сукупнасць прыкмет тэхнічнага рашэння (якое адрозніваецца навізною), неабходных і дастатковых для прызнання яго вынаходніцтвам.

ПЕРЕДАТОЧНОЕ ОТНОШЕНИЕ - отношение угловых скоростей звеньев механизма.
ПЕРАДАТАЧНЫЯ АДНОСІНЫ - адносіны вуглавых хуткасцей звенняў механізма.

ПЕРЕДАТОЧНОЕ ЧИСЛО - отношение числа зубьев большого колеса к числу зубьев меньшего колеса в зубчатой передаче, числа зубьев колеса к числу заходов червяка в червячной передаче, числа зубьев большой звездочки к числу зубьев малой в цепной передаче, а также диаметра большого шкива к диаметру меньшего в ременной передаче.
ПЕРАДАТАЧНЫ ЛІК - адносіны колькасці зубцоў вялікага кола да колькасці зубцоў меншага кола ў зубчатай перадачы, колькасці зубцоў кола да колькасці заходаў чарвяка у чарвячнай перадачы, колькасці зубцоў вялікай зорачкі да колькасці зубцоў малой у цапной перадачы, а таксама дыяметру вялікага шківа да дыяметру меншага ў пасавай перадачы.

ПЕРЕДАЧА - механизм, служащий для передачи движения, как правило, с преобразованием скорости и соответственным изменением крутящего момента.
ПЕРАДАЧА - механізм, які служыць для перадачы руху, як правіла, са зменай хуткасці і адпаведным змяненнем круцячага моманту.

ПЕРЕДАЧА ВИНТ-ГАЙКА - механическая передача, состоящая из винта и гайки и предназначенная для преобразования вращательного движения в поступательное.
ПЕРАДАЧА ВІНТ-ГАЙКА - механічная перадача, якая складаецца з вінта і гайкі і прызначана для пераўтварэння вярчальнага руху ў паступальны.

ПЕРЕДНИЙ МОСТ - расположенный в передней части автомобиля, трактора агрегат, воспринимающий через подвеску вертикальную нагрузку от рамы и передающий её на колеса.
ПЯРЭДНІ МОСТ - размешчаны ў пярэдняй частцы аўтамабіля, трактара агрэгат, які ўспрымае праз падвеску вертыкальную нагрузку ад рамы і перадае яе на колы.

ПЕСТИЦИДЫ - химические средства, используемые для борьбы с вредителями и болезнями растений, сорняками, вредителями зерна и зернопродуктов.
ПЕСТЫЦЫДЫ - хімічныя сродкі, якія выкарыстоўваюцца для барацьбы са шкоднікамі і хваробамі раслін, пустазеллем, шкоднікамі зерня і зернепрадуктаў.

ПИКАП - грузопассажирская модификация легкового автомобиля.
ПІКАП - грузапасажырская мадыфікацыя легкавога аўтамабіля.

ПИТАТЕЛЬ - устройство для равномерной или регулируемой подачи насыпных и штучных грузов из бункеров, загрузочных лотков к транспортирующим машинам.
СІЛКАВАЛЬНІК - абсталяванне для раўнамернай ці рэгуляванай падачы насыпных і штучных грузаў з бункераў, загрузачных латкоў да транспарціруючых машын.

ПЛАНЕТАРНАЯ ПЕРЕДАЧА - зубчато-рычажная передача, в которой часть зубчатых колес (сателитов) перемещается со своими осями относительно центрального колеса вместе с водилом.
ПЛАНЕТАРНАЯ ПЕРАДАЧА - зубчаста-рычажная перадача, у якой частка зубчастых колаў (сатэлітаў) перамяшчаецца са сваімі восямі адносна цэнтральнага кола разам з вадзілам.

ПЛАНТАЖНЫЙ ПЛУГ - с.-х. орудие для обработки почвы на глубину до 60 см под сады, виноградники, плодовые питомники, ягодники и лесные насаждения.
ПЛАНТАЖНЫ ПЛУГ - с.-г. прылада для апрацоўкі глебы на глыбіню да 60 см пад сады, вінаграднікі, пладовыя пітомнікі, ягаднікі і лясныя насаджэнні.

ПЛУГ - с.-х. орудие для основной обработки почвы - вспашки с оборотом пласта.
ПЛУГ - с.-г. прылада для асноўнай апрацоўкі глебы - узорвання з абаротам пласта.

ПНЕВМАТИЧЕСКИЙ ТРАНСПОРТ - способ перемещения сыпучих, штучных или пластично-вязких материалов при помощи оборудования, работающего на сжатом или разреженном воздухе.
ПНЕЎМАТЫЧНЫ ТРАНСПАРТ - спосаб перамяшчэння сыпучых, штучных ці пластычна-вязкіх матэрыялаў з дапамогай абсталявання, працуючага на сціснутым ці разрэджаным паветры.

ПОГРУЗЧИК - машина периодического или непрерывного действия для погрузки, выгрузки, транспортирования грузов на небольшие расстояния.

ПАГРУЗЧЫК - машына перыядычнага або бесперапыннага дзеяння для пагрузкі, выгрузкі, транспартавання грузаў на малыя адлегласці.

ПОДБОРЩИК - рабочий орган, устанавливаемый на жатке зерноуборочного комбайна или вместо жатки кормоуборочного комбайна, предназначенный для подбора массы из валков.

ПАДБОРШЧЫК - рабочы орган, які ўстанаўліваецца на жатцы збожжаўборачнага камбайна ці замест жаткі кармаўборачнага камбайна, прызначаны для падбору масы з валкоў.

ПОДБОРЩИК-КОПНИТЕЛЬ (ПК-1,6А) - с.-х. машина для подбора сена из валков, формирования копен и укладки их на поле.

ПАДБОРШЧЫК-КАПАКЛАД (ПК-1,6А) - с.-г. машына для падбору сена з валкоў, фарміравання кол і ўкладкі іх на полі.

ПОДВЕСКА - совокупность устройств, связывающих колеса с рамой автомобиля и предназначенная для уменьшения динамических нагрузок, передающихся ему вследствие неровной поверхности дороги, а также обеспечивающих передачу крутящего момента.

ПАДВЕСКА - сукупнасць прылад, якія звязваюць колы з рамай аўтамабіля і прызначаных для зняшэння дынамічных нагрузак, якія перадаюцца яму з прычыны няроўнай паверхні дарогі, а таксама забяспечваюць перадачу круцячага моманту.

ПОДДОН - нижняя часть картера в двигателях внутреннего сгорания.

ПАДДОН - ніжняя частка картэра ў рухавіках унутранага згарання.

ПОДКОРМЩИК-ОПЫРСКИВАТЕЛЬ (ПОМ-630) - с.-х. машина для внесения водного аммиака в почву и химической борьбы с сорняками путем сплошного опрыскивания гербицидами поверхности поля.

ПАДКОРМШЧЫК-АПЫРСКВАЛЬНІК (ПОМ-630) - с.-г. машына для ўнясення воднага аміяка ў глебу і хімічнай барацьбы з пустазеллем шляхам апырсквання гербіцыдамі паверхні поля.

ПОДФАРНИК - прибор освещения в системе электрооборудования автомобиля, трактора, предназначенный для указания его габарита на стоянках в ночное время и при движении.

ПАДФАРНІК - прыбор асвятлення ў сістэме электраабсталявання аўтамабіля, трактара, прызначаны для ўказання яго габарыту на стаянках ноччу і ў час руху.

ПОДШИПНИК - часть опоры вала или вращающейся оси, воспринимающая от них радиальные, осевые и радиально-осевые нагрузки и обеспечивающая их свободное вращение.

ПАДШЫПНІК - частка апоры валу або вярчальнай восі, якая ўспрымае ад іх радыяльныя, восевыя і радыяльна-восевыя нагрузкі і забяспечвае іх вольнае вярчэнне.

ПОДЪЁМНИК - грузоподъёмная машина циклического или непрерывного действия для подъёма груза и людей.

ПАД"ЁМНІК - грузапад"ёмная машына цыклічнага або бясперапыннага дзеяння для пад"ёма грузу і людзей.

ПОЛУОСЬ - вал ведущего моста самодвижущейся колесной машины, передающий вращение от дифференциала непосредственно на ведущее колесо.

ПАЎВОСЬ - вал вядучага маста самаходнай колавай машыны, якая перадае вярчэнне ад дыферэнцыялу непасрэдна на вядучае кола.

ПОЛУПРИЦЕП - одно- или двуосная повозка, буксируемая седельным тягачом с помощью опорносцепного устройства и передающая на него часть своего веса.

ПАЎПРЫЦЭП - адна- ці двухвосная павозка, якая буксіруецца сядзельным цягачом пры дапамозе апорнасцэпнага ўстройства і перадае на яго частку сваёй вагі.

ПОРШЕНЬ - подвижная деталь машины, плотно перекрывающая поперечное сечение цилиндра и перемещающаяся в направлении его оси.

ПОРШАНЬ - рухомая дэталь машыны, якая шчыльна перакрывае папярэчнае сячэнне цыліндра і перамяшчаецца ў напрамку яго восі.

ПОЧВОУГЛУБИТЕЛЬ - рабочий орган плуга, служащий для рыхления подпахотного слоя почвы без выноса его на поверхность пашни.

ГЛЕБАПАГЛЫБНІК - рабочы орган плуга, які служыць для рыхлення падворнага слою глебы без вынасу яго на паверхню раллі.

ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНАЯ МУФТА - муфта приводов, предназначенная для защиты машины от перегрузок.

ЗАСЦЕРАГАЛЬНАЯ МУФТА - муфта прыводаў, якая прызначана для аховы машыны ад перагрузак.

ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНЫЙ КЛАПАН - автоматический клапан, регулирующий давление в замкнутой емкости или системе.

ЗАСЦЕРАГАЛЬНЫ КЛАПАН - аўтаматычны клапан, які рэгулюе ціск у замкнутай ёмкасці ці сістэме.

ПРЕДПЛУЖНИК - рабочий орган транспортного плуга, служащий для срезания верхнего слоя почвы на глубину до 12 см и сбрасывания его в перевернутом положении на дно борозды.

ПРАДПЛУЖНІК - рабочы орган трактарнага плуга, які служыць для зразання верхняга слою глебы на глыбіню да 12 см і скідвання яго ў перавернутым становішчы на дно баразны.

ПРЕРЫВАТЕЛЬ-РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬ ЗАЖИГАНИЯ - прибор системы зажигания карбюраторных двигателей внутреннего сгорания, предназначенный для подачи электрического тока высокого напряжения к свечам зажигания.

ПЕРАРЫВАЛЬНІК-РАЗМЕРКАВАЛЬНІК ЗАПАЛЬВАННЯ - прыбор сістэмы запальвання карбюратарных рухавікоў унутранага згарання, прызначаны для падачы электрычнага току высокага напружання да свячэй запальвання.

ПРЕСС-ПОДБОРЩИК (ППЛ-Ф-1,6) - с.-х. машина для подбора сена и соломы из валков, прессования в тюки и обвязки их шпагатом.

ПРЭС-ПАДБОРШЧЫК (ППЛ-Ф-1,6) - с.-г. машына для падбірання сена і саломы з валкоў, прасавання ў цюкі і абвязвання іх шпагатам.

ПРИВОД - устройство для приведения в действие машин и механизмов.
ПРЫВОД - устройства для прывядзення ў цзеянне машын і механізмаў.

ПРИВОДНОЙ РЕМЕНЬ - бесконечный (замкнутый) ремень, применяемый в ременной передаче.
ПРЫВАДНЫ ПАС - бясконцы пас, які прымяняецца ў пасавай перадачы.

ПРИНЦИПИАЛЬНАЯ СХЕМА - схема, определяющая полный состав элементов и связи между ними и дающая детальное представление о принципах работы изделия.
ПРЫНЦЫПОВАЯ СХЕМА - схема, якая вызначае поўны састаў элементаў і сувязі паміж імі і дае дэталёвае ўяўленне аб прынцыпах работы вырабу.

ПРОРЕЖИВАТЕЛЬ (ПСА-5,4) - с.-х. машина для вдольрядного прореживания всходов сахарной свеклы, обеспечивающая заданную густоту растений.
ПРАРЭДЖВАЦЕЛЬ (ПСА-5,4) - с.-г. машына для ўздоўжраднага прарэджвання ўсходаў цукровых буракоў, якая забяспечвае зададзеную гушчыню раслін.

ПРОТРАВЛИВАТЕЛЬ (ПС-10А) - машина, предназначенная для протравливания семян с.-х. культур перед посевом с целью предупреждения появления и распространения заболеваний растений в период их роста и развития.
ПРАТРУЧВАЦЕЛЬ (ПС-10А) - машына, прызначаная для пратручвання насення с.-г. культур перад сяўбой з мэтай прадухілення з"яўлення і распаўсюджвання захворвання раслін у перыяд іх росту і развіцця.

ПРЯМАЯ ЛОПАТА - рабочее оборудование одноковшового экскаватора для разработки грунта выше уровня его стоянки с укрепленным на рукояти ковшом, копающим в направлении от экскаватора.
ПРАМАЯ РЫДЛЁЎКА - рабочае абсталяванне аднакаўшовага экскаватара для распрацоўкі грунту вышэй узроўню яго стаянкі з умацаваным на рукаяці каўшом, які рые ў напрамку ад экскаватара.

ПСЕВДООЖИЖЕНИЕ - превращение слоя зернового вороха в "псевдожидкость" под действием проходящего через слой потока ожижающего агента - воздуха.
ПСЕЎДААВАДКОЎВАННЕ - ператварэнне слоя зернавога ахапка ў "псеўда-вадкасць" пад уздзеяннем праходзячага праз слой патоку авадкоўваючага агента - паветра.

ПУЛЬПА - смесь твердых частиц и жидкости, в которой они взвешены.
ПУЛЬПА - сумесь цвердых часціц і вадкасці, у якой яны ўзважаны.

ПУЛЬПОПРОВОД - трубопровод для перемещения пульпы под давлением.
ПУЛЬПАПРАВОД - трубаправод для перамяшчэння пульпы пад ціскам.

ПУТЕВОЙ ВЫКЛЮЧАТЕЛЬ - аппарат, размыкающий или переключающий цепь электрического тока какой-либо установки, когда её подвижная система достигает конца пути или положения, требующего изменения режима работы механизма.

ПУЦЯВЫ ВЫКЛЮЧАЦЕЛЬ - апарат, які размыкае ці пераключае цэп электрычнага току якой-небудзь установкі, калі яе рухомая сістэма дасягае канца пуці ці становішча, якое патрабуе змянення рэжыму работы механізму.

РАБОТОСПОСОБНОСТЬ - состояние машины, при котором в данный момент времени его основные (рабочие) параметры находятся в пределах, установленных требованиями технической документации.
ПРАЦАЗДОЛЬНАСЦЬ - стан машыны, пры якім у дадзены момант часу яго асноўныя (рабочыя) параметры знаходзяцца ў межах, устаноўленых патрабаваннямі тэхнічнай дакументацыі.

РАБОЧАЯ ЖИДКОСТЬ - жидкость, применяемая в гидроприводе машин.
РАБОЧАЯ ВАДКАСЦЬ - вадкасць, якая ўжываецца ў гідрапрывадзе машын.

РАБОЧАЯ СМЕСЬ - смесь горючего газа или паров топлива с воздухом в отношении, обеспечивающем сгорание её в рабочем цилиндре двигателя внутреннего сгорания.
РАБОЧАЯ СУМЕСЬ - сумесь гаручага газа ці пара паліва з паветрам у адносінах, якія забяспечваюць згаранне яе ў рабочым цыліндры рухавіка ўнутранага згарання.

РАБОЧИЙ ОБЪЁМ - объем, освобождаемый поршнем в цилиндре двигателя внутреннего сгорания при перемещении поршня от точки минимального объёма до точки максимального объёма.
РАБОЧЫ АБ"ЁМ - аб"ём, вызваляемы поршнем у цыліндры рухавіка ўнутранага згарання пры перамяшчэнні поршня ад кропкі найменшага аб"ёму да кропкі найбольшага аб"ёму.

РАДИАТОР - устройство для снижения температуры охлаждающей жидкости или масла двигателя внутреннего сгорания.
РАДЫЯТАР - устройства для зніжэння тэмпературы ахалоджваючай вадкасці ці масла рухавіка ўнутранага згарання.

РАЗВАЛ КОЛЕС - положение колес автомобиля, трактора под определенным углом к вертикали, устанавливаемое для компенсации отклонения колес при прогибе переднего моста под нагрузкой и наличии зазоров во втулках шкворней и подшипниках ступиц.
РАЗВАЛ КОЛАЎ - становішча колаў аўтамабіля, трактара пад пэўным вуглом да вертыкалі, якое ўстанаўліваецца для кампенсацыі адхілення колаў пры прагібе пярэдняга маста пад нагрузкай і наяўнасці шчэлін ва ўтулках шкворняў і падшыпніках ступіц.

РАЗДАТОЧНАЯ КОРОБКА - агрегат для распределения момента от двигателя на несколько приводных механизмов.
РАЗДАТАЧНАЯ КАРОБКА - агрэгат для размеркавання момента ад рухавіка на некалькі прывадных механізмаў.

РАЗЪЁМНОЕ СОЕДИНЕНИЕ - соединение деталей, при котором составляющие его детали могут быть разобраны (например, винтовые, болтовые, шлицевые соединения).

РАЗ"ЁМНАЕ ЗЛУЧЭННЕ - злучэнне дэталяў, пры якім састаўляючыя дэталі могуць быць разабраны (напрыклад, шрубавыя, балтавыя, шліцавыя злучэнні).

РАССАДОПОСАДОЧНАЯ МАШИНА (СКН-6А) - с.-х. машина для посадки рассады овощей.
РАСАДАПАСАДАЧНАЯ МАШЫНА (СКН-6А) - с.-г. машына для пасадкі расады агародніны.

РАЦИОНАЛИЗАТОРСКОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ - новое техническое решение, направленное на усовершенствование техники, технологии производства, выпускаемой продукции и т.д.
РАЦЫЯНАЛІЗАТАРСКАЯ ПРАПАНОВА - новае тэхнічнае рашэнне, накіраванае на ўдасканаленне тэхнікі, тэхналогіі вытворчасці, выпускаемай прадукцыі і г.д.

РЕБОРДА - выступающая часть обода колеса.
РЭБОРДА - выступаючая частка вобада кола.

РЕВЕРС - механизм, предназначенный либо для изменения направления движения машины, либо для изменения направления движения отдельных элементов машины на обратное.

РЭВЕРС - механізм, прызначаны або для змянення накірунку руху машыны, або для змянення накірунку руху асобных элементаў машыны на зваротнае.

РЕВЕРСИРОВАНИЕ - изменение направления рабочего движения машины.
РЭВЕРСІРАВАННЕ - змяненне накірунку рабочага руху машыны.

РЕДУКТОР - зубчатая передача, предназначенная для уменьшения (иногда увеличения) угловых скоростей и соответственно увеличения (уменьшения) крутящих моментов.
РЭДУКТАР - зубчатая перадача, прызначаная для змяншэння (часам павелічэння) вуглавых хуткасцей и адпаведна павелічэння (змяншэння) кручачых момантаў.

РЕДУКЦИОННЫЙ КЛАПАН - устройство, автоматически перепускающее жидкость или газ из полости высокого давления в полость низкого давления и поддерживающее постоянным давление в одной из полостей.
РЭДУКЦЫЙНЫ КЛАПАН - устройства, якое аўтаматычна перапускае вадкасць ці газ з поласці высокага ціску ў поласць нізкага ціску і падтрымлівае постаянны ціск у адной з поласцей.

РЕЗЕРВУАР - емкость для хранения жидкостей и газов.
РЭЗЕРВУАР - ёмістасць для захоўвания вадкасцей і газаў.

РЕЗЬБА - чередующиеся выступы и впадины на поверхности тела вращения, расположенные по винтовой линии; применяется как средство соединения или обеспечения заданных перемещений деталей машин, механизмов, приборов, аппаратов.
РАЗЬБА - выступы і ўпадзіны на паверхні цела вярчэння, якія чаргуюцца і размешчаны па вінтавой лініі, ужываюцца як сродак злучэння ці забеспячэння зададзеных перамяшчэнняў дэталей машын, механізмаў, прыбораў, апаратаў.

РЕЗЬБОВОЕ СОЕДИНЕНИЕ - соединение деталей при помощи резьбы.
РАЗЬБАВОЕ ЗЛУЧЭННЕ - злучэнне дэталей пры дапамозе разьбы.

РЕМЕННАЯ ПЕРЕДАЧА - служит для передачи вращательного движения при помощи шкивов, закрепленных на валах, и приводного ремня.
ПАСАВАЯ ПЕРАДАЧА - служыць для перадачы круцячага руху пры дапамозе шківаў, замацаваных на валах, і прываднога паса.

РЕМОНТ - совокупность организационных и технических мероприятий, осуществляемых с целью восстановления исправности или работоспособности машины.
РАМОНТ - супольнасць арганізацыйных і тэхнічных мерапрыемстваў, здзяйсняемых з мэтай аднаўлення спраўнасці ці працаздольнасці машыны.

РЕССОРА - упругий элемент подвески транспортных машин, смягчающий удары от неровностей дороги и выдерживающий рабочую нагрузку без остаточной деформации.
РЫСОРА - гнуткі элемент падвескі транспартных машын, які змякчае ўдары ад няроўнасцей дарогі і вытрымлівае рабочую нагрузку без астатняй дэфармацыі.

РЕШЕТО - рабочая часть с.-х. машин, предназначенная для разделения зерна, семян, клубней картофеля и др. по размерам на фракции.
РЭШАТА - рабочая частка с.-г. машын, прызначаная для раздзялення зерня, насення, клубняў бульбы і інш. па размерах на фракцыі.

РИФЛИ - острые бороздки на какой-либо поверхности.
РЫФЛІ - вострыя баразны на якой-небудзь паверхні.

РОБОТ - машина с антропоморфным (человекоподобным) поведением, которая частично или полностью выполняет функции человека при взаимодействии с окружающим миром.
РОБАТ - машына з антрапаморфнымі (чалавекападобнымі) паводзінамі, якая часткова ці поўнасцю выконвае функцыі чалавека пры ўзаемадзеянні з навакольным светам.

РОЛИКОПОДШИПНИК - подшипник качения, у которого телом вращения являются цилиндрические, конические или бочкообразные ролики.
РОЛІКАПАДШЫПНІК - падшыпнік качэння, у якога целам кручэння з"яўляюцца цыліндрычныя, канічныя ці бочкападобныя ролікі.

РОТОР - вращающаяся часть машины, обычно расположенная внутри статора.
РОТАР - знаходзячаяся ў стане кручэння частка машыны, звычайна размешчана ўнутры статара.

РУЛЕВОЕ УПРАВЛЕНИЕ - система механизмов для изменения направления движения безрельсовых колесных машин.
РУЛЯВОЕ КІРАВАННЕ - сістэма механізмаў для змянення напрамку руху бязрэйкавых колавых машын.

САЛЬНИК - деталь машин, герметизирующая зазор между подвижной и неподвижной частями машины (например, штоком и цилиндром).
САЛЬНІК - дэталь машын, герменізіруючая шчыліну паміж рухомай і нерухомай часткамі машыны (напрыклад, штокам і цыліндрам).

САМОСВАЛ - специализированный грузовой автомобиль с опрокидывающейся платформой.
САМАЗВАЛ - спецыялізаваны грузавы аўтамабіль з перакульнай платформай.

САМОХОДНОЕ ШАССИ (СШ-28А) - колесный трактор, на шасси которого можно устанавливать разнообразные навесные машины и орудия или транспортную тележку.
САМАХОДНАЕ ШАСІ (СШ-28А) - колавы трактар, на шасі якога можна ўстанаўліваць разнастайныя начапныя машыны і прылады ці транспартную цялежку.

САПУН - клапан, с помощью которого поддерживается определенное давление (близкое к атмосферному) в картерах двигателя, баках гидросистемы.
САПУН - клапан, з дапамогай якога падтрымліваецца пэўны ціск (блізкі да атмасфернага) у картэрах рухавіка, баках гідрасістэмы.

САТЕЛЛИТ - зубчатое колесо планетарной передачи с подвижной осью вращения, которое одновременно вращается вокруг своей оси и совершает движение вместе с водилом.
САЦЕЛІТ - зубчатае кола планатарнай перадачы з перасоўнай воссю кручэння, якое адначасова круціцца вакол сваёй восі і здзяйсняе рух сумесна з вадзілам.

СВАРКА - процесс получения неразъёмного соединения деталей машин, конструкций и сооружений посредством установления межатомных связей между свариваемыми частями при их местном или общем нагреве.
ЗВАРКА - працэс атрымання нераз"ёмнага злучэння дэталей машын, канструкцый і збудаванняў праз сродкі ўстанаўлення міжатамных сувязей паміж часткамі, якія зварваюцца, пры іх мясцовым ці агульным нагрэве.

СВАРНЫЕ КОНСТРУКЦИИ - металлические конструкции, соединения элементов которых выполнены с помощью сварки.
ЗВАРНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ - металічныя канструкцыі, злучэнні элементаў якіх выкананы з дапамогай зваркі.

СВЕКЛОУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (КС-6В, РКМ-6) - с.-х. машина для уборки свеклы.
БУРАКОВАЗБІРАЛЬНЫ КАМБАЙН (КС-6В, РКМ-6) - с.-г. машына для ўборкі буракоў.

СВЕЧА ЗАЖИГАНИЯ - прибор для воспламенения горючей смеси в двигателях внутреннего сгорания при помощи искры.
СВЕЧКА ЗАПАЛЬВАННЯ - прыбор для ўспламянення паліўнай сумесі ў рухавіках унутранага згарання пры дапамозе іскры.

СЕМЕОЧИСТИТЕЛЬНАЯ МАШИНА (МС-4,5) - с.-х. машина для очистки и сортирования семян трав, овощных и технических культур.

НАСЕННЕАЧЫШЧАЛЬНАЯ МАШЫНА (МС-4,5) - с.-г. машына для ачысткі і сартавання насення траў, агародных і тэхнічных культур.

СЕРИЙНОЕ ПРОИЗВОДСТВО - тип производства, характеризующийся периодической повторяемостью изготовления серий (партий) однотипных изделий.
СЕРЫЙНАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ - тып вытворчасці, які характарызуецца паўтаральнасцю прыгатаўлення серый (партый) аднатыпных вырабаў.

СЕЯЛКА (ССТ-12В, СЗ-3,6А) - с.-х. машина для посева семян различных культур.
СЕЯЛКА (ССТ-12В, СЗ-3,6А) - с.-г. машына для сяўбы насення розных культур.

СИЛОВАЯ ПЕРЕДАЧА - механизм, предназначенный для передачи энергии от двигателя к её потребителям с увеличением сил (крутящих моментов) за счет уменьшения скорости (частоты вращения), а иногда - для изменения характера движения.
СІЛАВАЯ ПЕРАДАЧА - механізм, прызначаны для перадачы энергіі ад рухавіка да яе спажыўцоў з павелічэннем сіл (круцячых момантаў) шляхам змяншэння хуткасці (частаты кручэння), а часам - для змянення характару руху.

СИЛОСОУБОРОЧНЫЙ КОМБАЙН (КСС-2,6) - с.-х. машина для уборки на силос кукурузы, подсолнечника и др. силосных культур.
СІЛАСАЎБОРАЧНЫ КАМБАЙН (КСС-2,6) - с.-г. машына для ўборкі на сілас кукурузы, сланечніка і інш. сіласных культур.

СИНХРОНИЗАЦИЯ - приведение двух или более процессов к синхронности, т.е. к такому их состоянию, когда одинаковые или соответствующие элементы процессов совершаются с неизменным сдвигом по фазе или одновременно.
СІНХРАНІЗАЦЫЯ - прывядзене двух ці болей працэсаў да сінхроннасці, г.зн. да такога іх стану, калі аднолькавыя ці адпаведныя элементы працэсаў здзяйсняюцца з абавязковым перасоўваннем па фазе ці адначасова.

СИСТЕМА "ЧЕЛОВЕК-МАШИНА" - сложная система, в которой человек-оператор взаимодействует с техническим устройством в процессе производства материальных ценностей, управления, обработки информации.
СІСТЭМА "ЧАЛАВЕК-МАШЫНА" - складаная сістэма, у якой чалавек-аператар узаемадзейнічае з тэхнічнай прыладай у працэсе вытворчасці матэрыяльных каштоўнасцей, кіравання, апрацоўкі інфармацыі.

СИТО - устройство для разделения по крупности частиц различных сыпучих материалов просеиванием через сетки.
СІТА - устройства для раз"яднання па велічыне частак розных сыпучых матэрыялаў прасяваннем праз сеткі.

СКИРДОРЕЗ (СНТ-7Б) - с.-х. машина для разрезания стогов соломы, сена на части различных размеров для последующей перевозки их стоговозами.
СКІРДАРЭЗ (СНТ-7Б) - с.-г. машына для разразання стагоў саломы, сена на часткі розных памераў для наступнай перавозкі іх стагавозамі.

СКРЕБКОВЫЙ КОНВЕЙЕР - устройство для транспортирования груза скребками по желобу или трубе.
ШКРАБКОВЫ КАНВЕЕР - устройства для транспартавання грузу шкрабкамі па жолабу ці трубе.

СКРЕПЕР - землеройно-транспортная машина циклического действия, осуществляющая послойное срезание, транспортирование и отсыпку грунта заданным слоем.
СКРЭПЕР - землярыйна-транспартная машына цыклічнага дзеяння, якая здзяйсняе паслойнае зразанне, транспартаванне і адсыпку грунту зададзеным слоям.

СЛЕДОУКАЗАТЕЛЬ - приспособление к трактору или с.-х. машине для обеспечения параллельности их проходов.
СЛЕДАПАКАЗАЛЬНІК - прылада к трактару ці с.-г. машыне для забеспячэння паралельнасці іх праходаў.

СЛЕДЯЩАЯ СИСТЕМА - система автоматического управления, в которой выходная величина с помощью обратной связи воспроизводит с определенной точностью входную величину, характер изменения которой заранее неизвестен.
СОЧАЧАЯ СІСТЭМА - сістэма аўтаматычнага кіравання, у якой выходная велічыня з дапамогай адваротнай сувязі аднаўляе з пэўнай дакладнасцю ўваходную велічыню, характар змянення якой загадзя невядомы.

СМАЗОЧНЫЕ МАСЛА - продукты переработки нефти или различные синтетические продукты, применяемые для смазки трущихся частей механизмов.
ЗМАЗАЧНЫЯ МАСЛЫ - прадукты перапрацоўкі нафты ці розныя сінтэтычныя прадукты, якія ўжываюцца для змазкі частак механізмаў, што труцца.

СНЕГОПАХ-ВАЛКОВАТЕЛЬ (СВШ-10) - орудие для образования снежных валков с целью задержания и накопления влаги на полях.
СНЕГАПАХ-ВАЛКАВАЦЕЛЬ (СВШ-10) - прылада для ўтварэння снежных валкоў з мэтай затрымкі і накаплення вільгаці на палетках.

СНИЦА - часть рамы (иногда объёмная) прицепной с.-х. машины, предназначенная для присоединения машины к трактору.
СНІЦА - частка рамы (падчас аб"ёмная) прычапной с.-г. машыны, прызначана для далучэння машыны да трактара.

СОЛИДОЛ - пластичная (консистентная) антифрикционная смазка, используемая в подшипниках скольжения и качения различных машин.
САЛІДОЛ - пластычная (кансістэнтная) антыфрыкцыйная змазка, ужываемая ў падшыпніках слізгання і качэння розных машын.

СОЛОМОТРЯС - рабочий орган зерноуборочного комбайна для выделения вымолоченного зерна из соломы и транспортирования соломы к выходу из молотилки.
САЛОМАКАЛОТ - рабочы орган збожжаўборачнага камбайна для выдзялення вымалачанага зерня з саломы і транспартавання саломы да выхаду з малатарні.

СОРТИРОВАЛЬНЫЙ ПНЕВМАТИЧЕСКИЙ СТОЛ (СПС-5) - машина для очистки и сортирования семян различных культур по плотности.
САРТАВАЛЬНЫ ПНЕЎМАТЫЧНЫ СТОЛ (СПС-5) - машына для ачысткі і сартавання насення розных культур па шчыльнасці.

СОШНИК - рабочий орган сеялки, служащий для образования в почве бороздки, направления в неё семян и заделки их почвой.
САШНІК - рабочы орган сеялкі, які служыць для ўтварэння ў глебе баразёнкі, для накіравання ў яе насення і забаранoўвання іх глебай.

СПИДОМЕТР - прибор, указывающий скорость движения транспортных машин.
СПІДОМЕТР - прыбор, які паказвае скорасць руху транспартных машын.

СТАНДАРТ - в широком смысле слова - образец, эталон, модель, принимаемые за исходные для сопоставления с ними подобных объектов.
СТАНДАРТ - у шырокім сэнсе слова - узор, эталон, мадэль, якія прымаюцца за зыходныя для супастаўлення з імі іншых падобных аб"ектаў.

СТАРТЕР - устройство для пуска двигателя внутреннего сгорания.
СТАРТЭР - устройства для пуску рухавіка ўнутранага згарання.

СТАТОР - неподвижная часть машины роторного типа.
СТАТАР - нерухомая частка машыны ротарнага тыпу.

СТЕКЛООЧИСТИТЕЛЬ - устройство в виде щёток, укрепленных на ветровом стекле автомобиля, трактора, комбайна, служащее для очистки стёкол во время дождя, снега.
ШКЛЮАЧЫШЧАЛЬНІК - устройства ў выглядзе шчотак, умацаваных на ветравым шкле аўтамабіля, трактара, камбайна, якое служыць для ачысткі шкла ў час дажджу, снегу.

СТЕКЛОПОДЪЕМНИК - устройство для подъёма и опускания стекла в двери автомобиля.
ШКЛОПАД"ЁМНІК - устройства для падняцця і апускання шкла ў дзверы аўтамабіля.

СТЕРНЕВАЯ СЕЯЛКА (СЗС-12) - с.-х. машина для посева семян зерновых культур по стерне, обработанной культиваторами-плоскорезами.
ІРЖЫШЧАВАЯ СЕЯЛКА (СЗС-12) - с.-г. машына для сяўбы насення збожжавых культур па ржышчу, якое апрацавана культыватарамі-пласкарэзамі.

СТОГОВОЗ (СП-60) - устройство для погрузки и перевозки стогов, образованных стогообразователем.
СТАГАВОЗ (СП-60) - устройства для пагрузкі і перавозкі стагоў, якія ўтвораны стогаўтваральнікам.

СТОГОМЕТАТЕЛЬ (ПФ-0,75) - навесное (на трактор) оборудование для механизированной укладки сена или соломы в скирду.
СТАГАКІД (ПФ-0,75) - навяснoе (на трактар) абсталяванне для механізаванай укладкі сена ці саломы ў тарпу.

СТОГООБРАЗОВАТЕЛЬ (СПТ-60) - с.-х. машина для подбора сена и соломы из валков и образования стога.
СТОГАЎТВАРАЛЬНІК (СПТ-60) - с.-г. машына для падбору сена і саломы з валкоў і ўтварэння тарпы.

СТОПОР - деталь, часть детали (обычно выступ или выемка) или устройство, останавливающее и удерживающее части механизма в определенном положении.
СТОПАР - дэталь, частка дэталі (звычайна выемка або выступ) ці ўстройства, якое спыняе і ўтрымлівае часткі механізма ў пэўным становішчы.

СТОП-СИГНАЛ - устройство для создания светового сигнала торможения, расположенное в заднем фонаре автомобиля, комбайна, трактора, включающееся при нажатии тормозной педали.
СТОП-СІГНАЛ - устройства для стварэння светавога сігналу тармажэння, размешчанае ў заднім ліхтары аўтамабіля, камбайна, трактара, якое ўключаецца пры націсканні тармазной педалі.

СТУПИЦА - центральная, обычно утолщенная часть колеса с отверстием для посадки его на ось или вал.
КАЛОДКА - цэнтральная, звычайна патоўшчаная частка кола з адтулінай для пасадкі яго на вось або вал.

СТЫК - место соединения двух продолжающих одна другую деталей машин или конструкций, например, место соединения лемеха с отвалом плуга.
СТЫК - месца з"яднання дзвюх працягваючых адна адну дэталяў машын або канструкцый, напрыклад, месца з"яднання лемяша з акладняй плуга.

СУШИЛКА - устройство для испарения из материала влаги.
СУШЫЛКА - устройства для выпарвання вільгаці з матэрыялу.

СХЕМА - совокупность элементов и цепей связи, выполняющих в изделии основные или вспомогательные функции, а также чертеж, являющийся частью конструкторской документации, разъясняющий основные идеи, принципы и последовательность процессов при работе машины, прибора, установки.
СХЕМА - сукупнасць элементаў і ланцугоў сувязі, якія выконваюць у вырабу асноўныя або дапаможныя функцыі, а таксама чарцёж, які з"яўляецца часткай канструктарскай дакументацыі і які растлумачвае асноўныя ідэі, прынцыпы і паслядоўнасць працэсаў пры працы машыны, прыбора, установкі.

СЦЕПКА (СП-16А) - устройство для составления широкозахватных агрегатов из почвообрабатывающих, посевных машин и орудий.
СЧЭПКА (СП-16А) - устройства для састаўлення шыроказахопных агрэгатаў з глебаапрацоўваючых, пасяўных машын і прылад.

ТЕХНИКА - совокупность средств человеческой деятельности, созданных для осуществления процессов производства и обслуживания непроизводственных потребностей общества.
ТЭХНІКА - супольнасць сродкаў чалавечай дзейнасці, створаных для здзяйснення працэсаў вытворчасці і абслугоўвання невытворчых патрэб грамадства.

ТЕХНИКА БЕЗОПАСНОСТИ - один из разделов охраны труда, представляющий собой систему организационных и технических мероприятий и средств, которые предотвращают воздействие на работающих опасных производственных факторов.
ТЭХНІКА БЯСПЕКІ - адзін з раздзелаў аховы працы, які ўяўляе сабой сістэму арганізацыйных і тэхнічных мерапрыемстваў і сродкаў, што прадухіляюць уздзеянне на працоўных небяспечных вытворчых фактараў.

ТЕХНИЧЕСКАЯ ДИАГНОСТИКА - установление и изучение признаков, характеризующих состояние машин для предсказания возможных отклонений их параметров, а также разработка методов и средств экспериментального определения состояния машин с целью своевременного предотвращения нарушений нормального режима работы.
ТЭХНІЧНАЯ ДЫЯГНОСТЫКА - устанаўленне і вывучэнне прыкмет, якія характарызуюць становішча машын для прадказання магчымых адхіленняў іх параметраў, а таксама распрацоўка метадаў і сродкаў эксперыментальнага выяўлення стану машын з мэтай своечасовага прадухілення парушэнняў нармальнага рэжыму працы.

ТЕХНИЧЕСКАЯ ДОКУМЕНТАЦИЯ - совокупность документов, используемых для организации и осуществления производства, испытаний, эксплуатации и ремонта машин.
ТЭХНІЧНАЯ ДАКУМЕНТАЦЫЯ - сукупнасць дакументаў, якія выкарыстоўваюцца для арганізацыі і ажыццяўлення вытворчасці, выпрабаванняў, эксплуатацыі і рамонту машын.

ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ - (ТО) - этап эксплуатации, включающий организационные и технические мероприятия, направленные на поддержание надежности и готовности машин.
ТЭХНІЧНАЕ АБСЛУГОЎВАННЕ - (ТА) - этап эксплуатацыі, які ўключае арганізацыйныя і тэхнічныя мерапрыемствы, накіраваныя на падтрымку надзейнасці і гатоўнасці машын.

ТОПЛИВНЫЙ НАСОС - устройство в системе питания двигателя внутреннего сгорания, служащее для подачи топлива в форсунку или к поплавковой камере карбюратора.
ПАЛІЎНЫ НАСОС - устройства ў сістэме сілкавання рухавіка ўнутранага згарання, якое служыць для падачы паліва ў фарсунку ці да паплаўковай камеры карбюратара.

ТОПЛИВОЗАПРАВЩИК - специализированный автомобиль, оборудованный цистерной, насосом, фильтром и другими устройствами для заправки автомобилей, тракторов, комбайнов горюче-смазочными материалами.
ПАЛІВАЗАПРАЎШЧЫК - спецыялізаваны аўтамабіль, абсталяваны цыстэрнай, насосам, фільтрам і іншымі ўстройствамі для запраўкі аўтамабіляў, трактараў, камбайнаў паліўна-змазачнымі матэрыяламі.

ТОРМОЗ - механизм или устройство для уменьшения скорости или полной остановки машины.
ТОРМАЗ - механізм ці ўстройства для памяншэння хуткасці ці поўнага спынення машыны.

ТРАК - деталь гусеничного движителя, представляющая собой фигурную стальную пластину с выступающими гребнями для сцепления с грунтом.
ТРАК - дэталь гусенічнага рухача, якая ўяўляе сабою фігурную стальную пласціну з выступаючымі грэбнямі для счаплення з грунтам.

ТРАКТОР - самоходная машина для перемещения и приведения в действие прицепленных к ней или установленных на ней машин-орудий, для привода стационарных машин, а также буксирования прицепов.
ТРАКТАР - самаходная машына для перамяшчэння і прывядзення ў дзеянне прычэпленых да яе ці ўстаноўленых на ёй машын-прылад, для прывада стацыянарных машын, а таксама буксіравання прычэпаў.

ТРАНСМИССИОННЫЕ МАСЛА - применяются для смазки зубчатых передач в машинах и механизмах.
ТРАНСМІСІЙНЫЯ МАСЛЫ - ужываюцца для змазкі зубчатых перадач у машынах і механізмах.

ТРАНСМИССИЯ - устройство, служащее для передачи вращения от двигателя к потребителям энергии - рабочим органам.
ТРАНСМІСІЯ - устройства, якое служыць для перадачы кручэння ад рухавіка да спажыўцоў энергіі - рабочым органам.

ТРАНСПОРТЕР - то же, что конвейер.
ТРАНСПАРЦЁР - тое ж, што канвеер.

ТРЕЛЕВОЧНЫЙ ТРАКТОР - трактор высокой проходимости, оборудованный устройствами для подтаскивания срубленных деревьев, их погрузки, транспортирования и разгрузки.
ТРАЛЁВАЧНЫ ТРАКТАР - трактар высокай праходнасці, абсталяваны ўстройствамі для падцягвання ссечаных дрэваў, іх пагрузкі, транспартавання і разгрузкі.

ТРЕПАНИЕ - очистка волокон хлопка, льна, шерсти от примесей и пороков и их разрыхление.
ТРАПАННЕ - ачыстка валакон бавоўны, ільну, шэрсці ад прымесяў і недахопаў і іх разрыхленне.

ТРИЕР - с.-х. машина для очистки от примесей семян зерновых культур и трав по длине частиц.
ТРЫЕР - с.-г. машына для ачысткі ад прымесяў насення збожжавых культур і траў па даўжыні часціц.

ТУКОВАЯ СЕЯЛКА - с.-х. машина для рассева по поверхности поля минеральных удобрений (туков).
ТУКАВАЯ СЕЯЛКА - с.-г. машына для рассеву па паверхні поля мінеральных угнаенняў (тукаў).

ТУКОВЫСЕВАЮЩИЙ АППАРАТ - устройство для высева минеральных удобрений.
ТУКАВЫСЯВАЮЧЫ АПАРАТ - устройства для высявання мінеральных угнаенняў.

ТЯГА - деталь в машинах и механизмах, передающая движение, связывающая отдельные детали или звенья механизма.
ЦЯГА - дэталь у машынах і механізмах, якая перадае рух і звязвае асобныя дэталі ці звенні механізмаў.

ТЯГАЧ - машина для буксировки прицепов, полуприцепов, для установки навесного оборудования.
ЦЯГАЧ - машына для буксіроўкі прычэпаў, паўпрычэпаў, для ўстаноўкі навяснога абсталявання.

УАЗ - марка грузовых (выпуск с 1942 г.), грузопассажирских (выпуск с 1956 г.) автомобилей и автобусов (выпуск с 1967 г.) Ульяновского автомобильного завода.
УАЗ - марка грузавых (выпуск з 1942 г.), грузапасажырскіх (выпуск з 1956 г.) аўтамабіляў і аўтобусаў (выпуск з 1967 г.) Ульянаўскага аўтамабільнага завода.

УГОЛ АТАКИ - угол между плоскостью вращения дискового рабочего органа с.-х. орудия (бороны, лущильника) и направлением его движения.
ВУГАЛ АТАКІ - вугал паміж плоскасцю кручэння дыскавага рабочага органа (бараны, лушчыльніка) і накіраваннем яго руху.

"УРАЛ" - марка грузовых автомобилей, выпускаемых Уральским автомобильным заводом с 1944 г.
"УРАЛ" - марка грузавых аўтамабіляў, якія выпускае Уральскі аўтамабільны завод з 1944 г.

УРОВНЕМЕР - прибор для измерения уровня жидкости в резервуарах.
УЗРОЎНЕМЕР - прыбор для вымярэння ўзроўню вадкасці ў рэзервуарах.

ФАРА - электрический фонарь, устанавливаемый в передней (иногда и в задней) части автомобиля, комбайна, трактора.
ФАРА - электрычны ліхтар, які ставяць у пярэдняй (часам і ў задняй) частцы аўтамабіля, камбайна, трактара.

ФЛАНЕЦ - соединительная часть труб, арматуры, резервуаров, валов, представляющая собой обычно плоское кольцо или диск с равномерно расположенными отверстиями для прохода болтов или шпилек.
ФЛАНЕЦ - злучальная частка труб арматуры, рэзервуараў, валоў, якая прадстаўляе сабой звычайна плоскае кола або дыск з раўнамерна размешчанымі адтулінамі для праходу балтоў або шпілек.

ФОРСАЖ - кратковременное повышение мощности двигателя внутреннего сгорания сверх номинальной мощности.
ФАРСАЖ - кароткачасовае павышэнне магутнасці рухавіка ўнутранага згарання звыш намінальнай магутнасці.

ФОРСУНКА - устройство с одним или несколькими отверстиями для распыления жидкости.
ФАРСУНКА - устройства з адной або некалькімі адтулінамі для распылення вадкасці.

ФОТОРЕЗИСТОР - двухэлектродный полупроводниковый прибор, который изменяет свою электрическую проводимость в зависимости от интенсивности и спектрального состава падающих на него лучей.
ФОТАРЭЗІСТАР - двухэлектродны паўправадніковы прыбор, які мяняе сваю электрычную праводнасць у залежнасці ад інтэнсіўнасці і спектральнага саставу падаючых на яго прамянёў.

ФРЕЗА ПОЧВЕННАЯ - машина для обработки почвы ножами или зубьями, закрепленными на дисках вращающегося вала.
ФРЭЗА ГЛЕБАВАЯ - машына для апрацоўкі глебы нажамі або зубамі, замацаванымі на дысках вала, які верціцца.

ФРИКЦИОННАЯ МУФТА - муфта приводов, передающая крутящий момент за счет сил трения между пластинами или дисками ведущей и ведомой полумуфт; позволяет осуществлять плавное сцепление валов при любой частоте их вращения, исключая большие динамические нагрузки в механизмах и шум при пуске.
ФРЫКЦЫЙНАЯ МУФТА - муфта прывадоў, якая перадае вярчальны момант за кошт сіл трэння паміж пласцінамі або дыскамі вядучай і вядомай паўмуфт; дазваляе плаўна счапляць валы пры любой частаце іх вярчэння, выключаючы вялікія дынамічныя нагрузкі ў механізмах і шум пры пуску.

ФРИКЦИОННАЯ ПЕРЕДАЧА - механическая передача, служащая для передачи вращательного движения от одного вала к другому с помощью сил трения, возникающих между дисками, цилиндрами, насаженными на валы и прижимаемыми друг к другу.
ФРЫКЦЫЙНАЯ ПЕРАДАЧА - механічная перадача, якая служыць для перадачы вярчальнага руху ад аднаго вала да другога з дапамогаю сіл трэння, то ўзнікаюць паміж дыскамі, цыліндрамі, якія насаджаны на валы і прыціснуты адзін да аднаго.

ФУМИГАТОР - машина для борьбы с вредителями и болезнями с.-х. культур.
ФУМІГАТАР - машына для барацьбы са шкоднікамі і хваробамі с.-г. раслін.

ФУРАЖИР (ФН-1,4) - с.-х. машина для выемки сена и соломы из скирд с одновременным измельчением стеблей.
ФУРАЖЫР (ФН-1,4) - с.-г. машына для вымання сена і саломы са сціртаў з адначасовым здрабненнем сцяблоў.

ХОДОВАЯ ЧАСТЬ - совокупность элементов шасси, образующих тележку транспортной машины, в которую входят рама, мосты, подвеска и колеса.
ХАДАВАЯ ЧАСТКА - сукупнасць элементаў шасі, што ўтвараюць цялежку транспартнай машыны, у якую уваходзяць рама, масты, падвеска і колы.

ХРАПОВОЙ МЕХАНИЗМ - зубчатый механизм для преобразования возвратно-вращательного движения рычага в прерывистое вращательное движение храпового (зубчатого) колеса промежуточным звеном (собачкой), поворачивающим храповое колесо только в одном направлении.
ХРАПАВЫ МЕХАНІЗМ - зубчаты механізм для пeратварэння зваротна-вярчальнага руху рычага ў перарывісты вярчальны рух храпавога (зубчастага)

кола прамежкавым звяном (сабачкам), якое паварочвае храпавое кола толькі ў адным напрамку.

ЦАПФА - часть оси или вала, опирающаяся на подшипник.
ЦАПФА - частка восі або вала, якая абапіраецца на падшыпнік.

ЦЕНТРИФУГА - установка для разделения неоднородных систем (например, жидкость - твердое тело) при помощи центробежных сил.
ЦЭНТРЫФУГА - устаноўка для раздзялення неаднародных сістэм (напрыклад, вадкасць - цвёрдае цела) пры дапамозе цэнтрабежных сіл.

ЦЕПНАЯ ПЕРЕДАЧА - механизм для передачи вращения между параллельными валами при помощи двух жесткозакрепленных на них зубчатых колес-звездочек, через которые перекинута бесконечная цепь.
ЦАПНАЯ ПЕРАДАЧА - механізм для перадачы вярчэння паміж паралельнымі валамі пры дапамозе цвёрдазамацаваных на іх зубчастых колаў-зорачак, праз якія перакінуты бясконцы ланцуг.

ЦЕПЬ - гибкое изделие, состоящее из отдельных шарнирно-соединенных жестких звеньев.
ЛАНЦУГ - гнуткі выраб, які складаецца з асобных шарнірна-злучаных цвёрдых звенняў.

ЦИКЛ ДВИГАТЕЛЯ - последовательность процессов, периодически повторяющихся в поршневом двигателе.
ЦЫКЛ РУХАВІКА - паслядоўнасць працэсаў, якія перыядычна паўтараюцца ў поршневым рухавіку.

ЦИКЛОН - аппарат для очистки воздуха от взвешенных твердых частиц, представляющий собой цилиндрический резервуар с конусом внизу.
ЦЫКЛОН - апарат для ачысткі паветра ад узважаных цвёрдых часціц, якія ўяўляюць сабой цыліндрычны рэзервуар з конусам унізе.

ЦИСТЕРНА - емкость для хранения или перевозки жидкостей.
ЦЫСТЭРНА - ёмкасць для захоўвання або перавозкі вадкасцей.

"ЧАЙКА" - марка легковых автомобилей большого класса, выпускаемых Горьковским автомобильным заводом с 1959 г.
"ЧАЙКА" - марка легкавых аўтамабіляў вялікага класа, выпускаемых Горкаўскім аўтамабільным заводам з 1959 г.

ЧЕКА - стержень, вставляемый в отверстие детали для предотвращения ее смещения относительно другой детали.
ЧЭКА - шпень, які ўстаўляецца ў адтуліну дэталі для перасцярогі яе ссоўвання адносна другой дэталі.

ЧЕРВЯК - шестерня червячной передачи, представляющая собой винт, сцепляющийся с червячным колесом.
ЧАРВЯК - шасцярня чарвячнай перадачы, ўяўляючая сабою вінт, які счапляецца з чарвячным колам.

ЧЕРВЯЧНАЯ ПЕРЕДАЧА - механизм для передачи вращения между скрещивающимися валами посредством винта (червяка) и сопряженного с ним червячного колеса.
ЧАРВЯЧНАЯ ПЕРАДАЧА - механізм для перадачы вярчэння паміж перакрыжаванымі валамі пры дапамозе вінта (чарвяка) і звязанага з ім чарвячнага кола.

ЧЕТЫРЕХТАКТНЫЙ ДВИГАТЕЛЬ - двигатель внутреннего сгорания, в котором рабочий цикл осуществляется за два оборота коленчатого вала, или четыре последовательных хода (такта) поршня.
ЧАТЫРОХТАКТНЫ РУХАВІК - рухавік унутранага згарання, у якім рабочы цыкл здзяйсняецца за два абароты каленчатага вала, або чатыры паслядоўных ходы (такты) поршня.

ШАЙБА - прокладка под гайку или головку болта в виде плоского кольца.
ШАЙБА - пракладка пад гайку ці галоўку балта ў выглядзе плоскага кальца.

ШАЙБА ДРОССЕЛЬНАЯ - диск с отверстием, вставляемый в трубу для местного увеличения гидравлического сопротивления потоку жидкости или газа.
ШАЙБА ДРОСЕЛЬНАЯ - дыск з адтулінай, які ўстаўляецца ў трубу для мясцовага павелічэння гідраўлічнага супраціўлення патоку вадкасці ці газа.

ШАРНИР - подвижное соединение деталей, допускающее вращение только вокруг общей оси или общей точки.
ШАРНІР - рухомае спалучэнне дэталяў, якое дапускае вярчэнне толькі вакол агульнай восі або агульнай кропкі.

ШАРОВОЙ КЛАПАН - клапан, имеющий сферический (шаровой) затвор.
ШАРАВЫ КЛАПАН - клапан, які мае сферычны (шаравы) затвор.

ШАССИ - 1. грузовой автомобиль без кузова (но с кабиной), на базе которого изготовляют специализированные и специальные автомобили (самосвал, автокран, цистерна), 2. автомобиль без двигателя с его вспомогательными агрегатами без кабины и кузова.
ШАСІ - 1. грузавы аўтамабіль без кузава (але з кабінай), на базе якога вырабляюць спецыялізаваныя і спецыяльныя аўтамабілі (самазвал, аўтакран, цыстэрна), 2. аўтамабіль без рухавіка з дапаможнымі агрэгатамі без кабіны і кузава.

ШАТУН - деталь кривошипно-ползунного механизма, преобразующая поступательное движение поршня или ползуна машины во вращательное движение кривошипа коленчатого вала.
ШАТУН - дэталь крывашыпна-паўзуннага механізму, пераўтвараючая паступальны рух поршня ці паўзуна машыны ў вярчальны рух крывашыпа каленчатага вала.

ШАХТНАЯ ЗЕРНОСУШИЛКА (СЗШ -16А) - используется в очистительно-сушильных комплексах для сушки продовольственного и фуражного зерна.
ШАХТНАЯ ЗЕРНЕСУШЫЛКА (СЗШ - 16А) - выкарыстоўваецца ў ачышчальна-сушыльных комплексах для сушкі харчовага і фуражнага зерня.

ШЕСТЕРЕННЫЙ НАСОС - роторный насос с рабочим органом в виде двух шестерен.

ШАСЦЯРНЁВЫ НАСОС - ротарны насос з рабочым органам у выглядзе дзвюх шасцярон.

ШИНА - резиновая или резинотканевая оболочка, надеваемая на обод колеса автомобиля, комбайна, трактора.
ШЫНА - рызінавая ці рызінатканевая абалонка, якую надзяваюць на вобад кола аўтамабіля, камбайна, трактара.

ШКИВ - деталь ременной передачи, представляющая собой колесо с широким ободом, охватываемым бесконечным ремнем.
ШКІЎ - дэталь пасавай перадачы, якая ўяўляе сабой кола з шырокім вобадам, што ахапляецца бясконцым пасам.

ШЛАНГ - гибкий рукав, состоящий из нескольких слоёв прорезиненной материи, покрытый изнутри и снаружи слоем резины.
ШЛАНГ - гібкі рукаў, які складаецца з некалькіх слаёў прарызіненай матэрыі і пакрываецца знутры і зверху слоем рызіны.

ШЛИЦЕВОЕ СОЕДИНЕНИЕ - подвижное или неподвижное соединение двух деталей, имеющих пазы и выступы (выступы одной детали входят в пазы другой).
ШЛІЦАВАЕ ЗЛУЧЭННЕ - рухомае ці нерухомае злучэнне дзвюх дэталяў, якія маюць пазы і выступы (выступы адной дэталі ўваходзяць у пазы другой).

ШНЕК - винтовой конвейер.
ШНЭК - вінтавы канвеер.

ШПИЛЬКА - крепежная деталь, стержень с резьбой на обоих концах, один из которых ввертывается в основную деталь, а другой пропускается через отверстие в закрепляемой детали и на него навинчивается гайка.
ШПІЛЬКА - крапёжная дэталь, стрыжань з разьбой на абодвух канцах, адзін з якіх укручваецца ў асноўную дэталь, а другі прапускаецца праз адтуліну ў дэталі, якая замацоўваецца, і на яго накручваецца гайка.

ШПЛИНТ - деталь машин, проволочный стержень, согнутый пополам; применяется для соединения слабонагруженных частей машин, а также для предотвращения самоотвинчивания гаек.
ШПЛІНТ - дэталь машын, драцяны стрыжань, сагнуты папалам; скарыстоўваецца для злучэння слабанагружаных частак машын, а таксама для прадухілення самаадвёрчвання гаек.

ШПОНКА - деталь шпоночного соединения, закладываемая одновременно в паз в ступице шкива, зубчатого колеса и в тело вала.
ШПОНКА - дэталь шпоначнага злучэння, якая закладваецца адначасова ў паз у калодцы шківа, зубчастага кола і ў цела валу.

ШПОНОЧНОЕ СОЕДИНЕНИЕ - неподвижное соединение вала и надетой на него детали (зубчатого колеса, шкива, муфты) с помощью шпонки.
ШПОНАЧНАЕ ЗЛУЧЭННЕ - нерухомае злучэнне вала і надзетай на яго дэталі (зубчастага кола, шківа, муфты) з дапамогай шпонкі.

ШТИФТ - цилиндрический или конический стержень для неподвижного соединения двух деталей машины.

ШТЫФТ - цыліндрычны або канічны стрыжань да нерухомага злучэння двюх дэталяў машыны.

ШТОК - деталь машин, обычно в виде цилиндрического стержня, служащая для соединения поршня с ползуном.
ШТОК - дэталь машын, звычайна ў выглядзе цыліндрычнага стрыжаня, якая служыць для злучэння поршню з паўзуном.

ШТУРВАЛ - орган управления комбайном (ведущими колесами).
ШТУРВАЛ - орган кіравання камбайнам (вядучымі коламі).

ШТУЦЕР - соединительный патрубок, обычно с резьбой на концах.
ШТУЦЭР - спалучальны патрубак, звычайна з разьбой на канцах.

ШУПЫ - мерные пластины для проверки зазоров между поверхностями.
ШУПЫ - мерныя пласціны для праверкі шчылін паміж паверхнямі.

ЭЖЕКТОР - струйный насос.
ЭЖЭКТАР - струменная помпа.

ЭКСГАУСТЕР - вентилятор, создающий разрежение; применяется в льномолотилке.
ЭКСГАЎСТАР - вентылятар, які стварае разрэджванне; прымяняецца ў ільнамалатарні.

ЭКСКАВАТОР - основной тип землеройных выемочно-погрузочных машин.
ЭКСКАВАТАР - асноўны тып землярыйных выемачна-пагрузачных машын.

ЭКСЦЕНТРИК - деталь машин; цилиндр или диск, ось вращения которого сдвинута относительно геометрической оси на некоторое расстояние, называемое эксцентриситетом.
ЭКСЦЭНТРЫК - дэталь машын; цыліндр або дыск, вось вярчэння якога ссунута адносна геаметрычнай восі на некаторую адлегласць, названую эксцэнтрысітэтам.

ЭЛЕВАТОР - устройство непрерывного транспортирования грузов в вертикальном или наклонном направлении.
ЭЛЕВАТАР - устройства бесперапыннага транспартавання грузаў у вертыкальным ці нахіленым напрамку.

ЭЛЕКТРИЧЕСКАЯ МАШИНА - машина, в которой происходит преобразование механической энергии в электрическую (генератор), либо наоборот (двигатель).
ЭЛЕКТРЫЧНАЯ МАШЫНА - машына, у якой адбываецца пераўтварэнне механічнай энергії ў электрычную (генератар), або наадварот (рухавік).

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЙ АККУМУЛЯТОР - вторичный химический источник тока, в котором накопление электрической энергии происходит путем превращения ее в химическую при заряде.

ЭЛЕКТРЫЧНЫ АКУМУЛЯТАР - другасная хімічная крыніца току, у якой накапленне электрычнай энергіі адбываецца шляхам пераўтварэння яе ў хімічную пры зарадзе.

ЭЛЕКТРОКАР - колесная самоходная тележка, приводимая в движение электродвигателем, получающим питание от аккумуляторов, установленных на самой тележке.
ЭЛЕКТРАКАРЫ - колавая самаходная цялежка, якая прыводзіцца ў рух электрарухавіком, атрымліваючым сілкаванне ад акумулятараў, што ўстаноўлены на самой цялежцы.

ЭЛЕКТРОМОБИЛЬ - автомобиль, приводимый в движение одним или несколькими электрическими двигателями, питаемыми от аккумуляторных батарей.
ЭЛЕКТРАМАБІЛЬ - аўтамабіль, які прыводзіцца ў рух адным ці некалькімі электрычнымі рухавікамі, сілкаванымі ад акумулятарных батарэй.

ЭЛЕКТРОФРЕЗА (ФС-0,85) - с.-х. орудие для сплошной обработки почвы в теплицах и парниках.
ЭЛЕКТРАФРЭЗА (ФС-0,85) - с.-г. прылада для безупыннай апрацоўкі глебы цяпліцах і парніках.

ЯМОКОПАТЕЛЬ (КЯУ-100) - навесная на трактор с.-х. машина для рытья ям цилиндрической формы диаметром 0,3...1,0 м, глубиной до 0,6 м под посадку плодовых и ягодных культур и установки столбов.
ЯМАКАПАЛЬНІК (КЯУ-100) - навясная на трактар с.-г. машына для рыцця цыліндрычнай формы дыяметрам 0,3...1,0 м, глыбінёй да 0,6 м пад пасадку пладовых і ягадных культур і ўстаноўкі слупаў.